

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

UEF | SPATiA

ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

**ALKUVOIMA – ÄLYKÄS SOPEUTUMINEN
POHJOIS-KARJALAN MAASEUDULLA -HANKE**

Rääkkylän kuntaprofiili

**Simo Rautiainen, Arja Jolkkonen, Arja Kurvinen,
Virpi Lemponen, Antti Tiilikainen**

2023

maaseuturahasto

MAASEUTU 2020

SISÄLTÖ

1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	4
2 VÄESTÖN MUUTOKSET	8
2.1 VÄESTÖMÄÄRÄ	8
2.2 IKÄRAKENNE	10
2.3 SYNTYVYYS JA KUOLLEISUUS	12
2.4 MUUTTOLIIKE	14
2.5 PÄÄASIALLINEN TOIMINTA JA KOULUTUS	16
2.6 KAUSIASUKKAAT	18
3 TYÖLLISTYMISMAHDOLLISUUDET	20
3.1 TYÖPAIKAT	20
3.2 TYÖVOIMA	28
4 PALVELUJEN TARVE JA SAAVUTETTAVUUS	36
5 KUNTATALOUS	40
6 STRATEGISET VALINNAT JA UUSIUTUMINEN	46

KARTAT

Kartta 1. Rääkkylän sijainti ja yhdyskuntarakenne. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR..	4
Kartta 2. Rääkkylän väestömäärä 1 km * 1 km -ruuduittain vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.....	5
Kartta 3. Rääkkylän väestömäärän muutos 1 km * 1 km -ruuduittain vuosina 2000–2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.	9
Kartta 4. Rääkkylän työpaikat kunnan osa-alueittain vuonna 2020 sekä työpaikkojen määrän muutos vuosina 2010–2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.....	22
Kartta 5. Rääkkylän työllisen työvoiman työpaikkojen sijainti vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.....	34
Kartta 6. Aikaetäisyys lähimpään palvelukeskukseen maanteitä pitkin henkilöautolla sekä keskusten palvelualueiden (alue, jolta on lyhin matka ko. keskukseen) rajat. Lähde: Väylävirasto, Digiroad.....	39

KUVIOT

Kuvio 1. Rääkkylän väestömäärä 2000–2021 ja väestöennuste 2021–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne; Väestöennuste.	8
Kuvio 2. Rääkkylän väestönmuutokset vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet.	10
Kuvio 3. Rääkkylän väestö ikäryhmittäin, väestön keski-ikä sekä väestöllinen huoltosuhde, lapsihuoltosuhde ja vanhushuoltosuhde vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne.....	11
Kuvio 4. Rääkkylän väestöpyramidit vuosina 2000 ja 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne	11

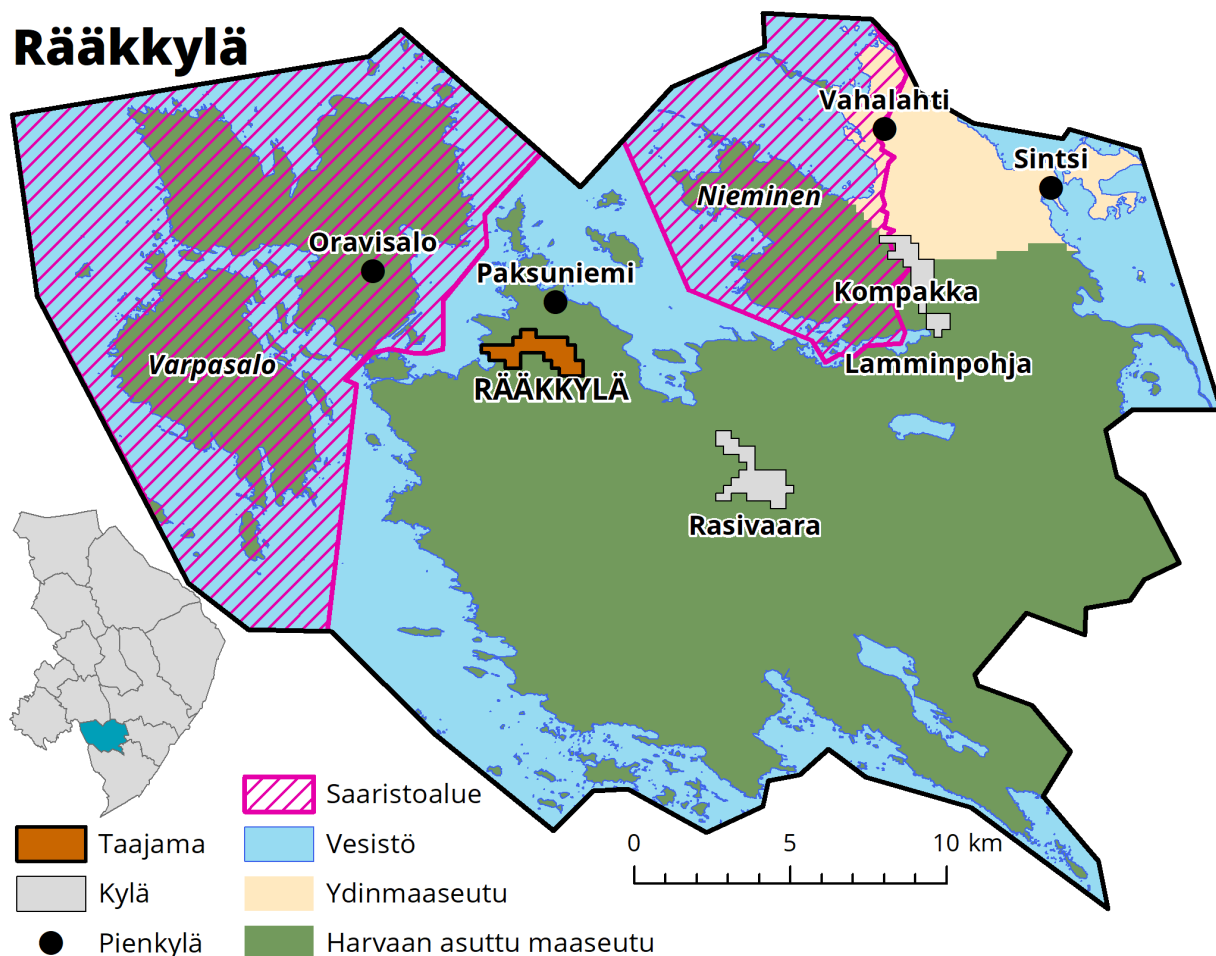
Kuvio 5. Rääkkylän luonnollinen väestönmuutos vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Kuolleet.	12
Kuvio 6. Syntyneiden määrä äidin iän mukaan Rääkkylässä vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet	12
Kuvio 7. 20–44-vuotiaiden naisten määrä ja osuus Rääkkylän väestöstä vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne.	13
Kuvio 8. Kuolleiden määrä ikäryhmittäin sekä yleinen kuolleisuusluku Rääkkylässä vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus Kuolleet, Väestörakenne	13
Kuvio 9. Kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto vuosina 2000–2021 Rääkkylässä. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	14
Kuvio 10. Kuntien välinen nettomuutto ikäryhmittäin vuosina 2000–2021 Rääkkylässä. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	15
Kuvio 11. Tulomuutto Rääkkylään lähtöalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	16
Kuvio 12. Lähtömuutto Rääkkylästä tuloalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike.	16
Kuvio 13. Rääkkylän väestö pääasiallisen toiminnan mukaan sekä taloudellinen huoltosuhde vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	17
Kuvio 14. Kausiasukkaiden määrä ja suhde vakituiseen asutukseen määrään Rääkkylässä vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit.	19
Kuvio 15. Rääkkylän alueella työssäkäyvien (työpaikkojen) määrä sekä työnantajasektorien osuus työpaikoista vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti. ...	20
Kuvio 16. Rääkkylän alueella työssäkäyvät (työpaikat) työnantajasektorin ja sukupuolen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	21
Kuvio 17. Rääkkylässä asuva työvoima vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	29
Kuvio 18. Rääkkylän työllisyysaste sekä työttömien osuus työvoimasta vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Stat-Fin, Kuntien avainluvut.	31
Kuvio 19. Rääkkylässä asuvat työlliset työpaikan sijaintikunnan mukaan vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti.	33
Kuvio 20. Rääkkylän alle 15-vuotiaan väestön ennustettu määrä ja osuus koko väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste.	36
Kuvio 21. Syntyneiden sekä 6-, 7- ja 16-vuotiaiden ikäluokkien ennustettu koko Rääkkylässä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne; Väestöennuste.	37
Kuvio 22. 65 vuotta täyttäneiden ennustettu määrä ja osuus Rääkkylän väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste; Väestörakenne	37
Kuvio 23. Rääkkylän kuntakonsernin kertynyt ylijäämä ja omavaraisuusaste vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	41
Kuvio 24. Rääkkylän kuntakonsernin vuosikatteen suhde poistoihin vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	42
Kuvio 25. Rääkkylä tuloveroaste sekä verotulot vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	43
Kuvio 26. Rääkkylän kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut vuosina 2016–2021. Vuoteen 2018 asti on huomioitu ainoastaan konsernin lainakanta, vuodesta 2019 alkaen myös vuokravastuut. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	44
Kuvio 27. Rääkkylän suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot.	45

TAULUKOT

Taulukko 1. Rääkkylän väestön tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne ja Kuntien avainluvut; Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet. ...	7
Taulukko 2. Rääkkylän 15–64-vuotias väestö korkeimman suoritettun koulutusasteen ja ikäryhmän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Väestön koulutusrakenne.	18
Taulukko 3. Rääkkylän työpaikat pääelinkeinon ja kunnan osa-alueen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.	21
Taulukko 4. Rääkkylän työpaikat toimialoittain ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Taulukossa on korostettu Pohjois-Karjalan älykkään erikoistumisen alat sekä muut paikallisesti merkittävät toimialat. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit.	23
Taulukko 5. Yritysten toimipaikat Rääkkylässä toimialoittain vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto. (. = salattu tieto).	25
Taulukko 6. Rääkkylän yritysten koko henkilöstön määrän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto.	26
Taulukko 7. Rääkkylän työpaikkaomavaraisuus toimialan ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit.	27
Taulukko 8. Rääkkylän alueella työssäkäyvät kotikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti. (* prosenttia alueella työssäkäyvistä)	28
Taulukko 9. Rääkkylän työllinen työvoima ammattiaseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.	29
Taulukko 10. Rääkkylän työllinen työvoima toimialan ja korkeimman suoritettun koulutusasteen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti.	30
Taulukko 11. Työttömyys Rääkkylässä lokakuussa 2020, 2021 ja 2022. Lähde: TEM, Työväilytilasto.	32
Taulukko 12. Rääkkylän työllinen työvoima työpaikan sijaintikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti. (* prosenttia työllisestä työvoimasta)	35
Taulukko 13. Rääkkylän asukkaiden aikaetäisyys lähimpään palvelukeskukseen henkilöautolla vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR; Väylävirasto, Digiroad.	38
Taulukko 14. Rääkkylän kuntakonsernin taloudelliset tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot; Tilastokeskus, Kuntien avainluvut,	40

1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

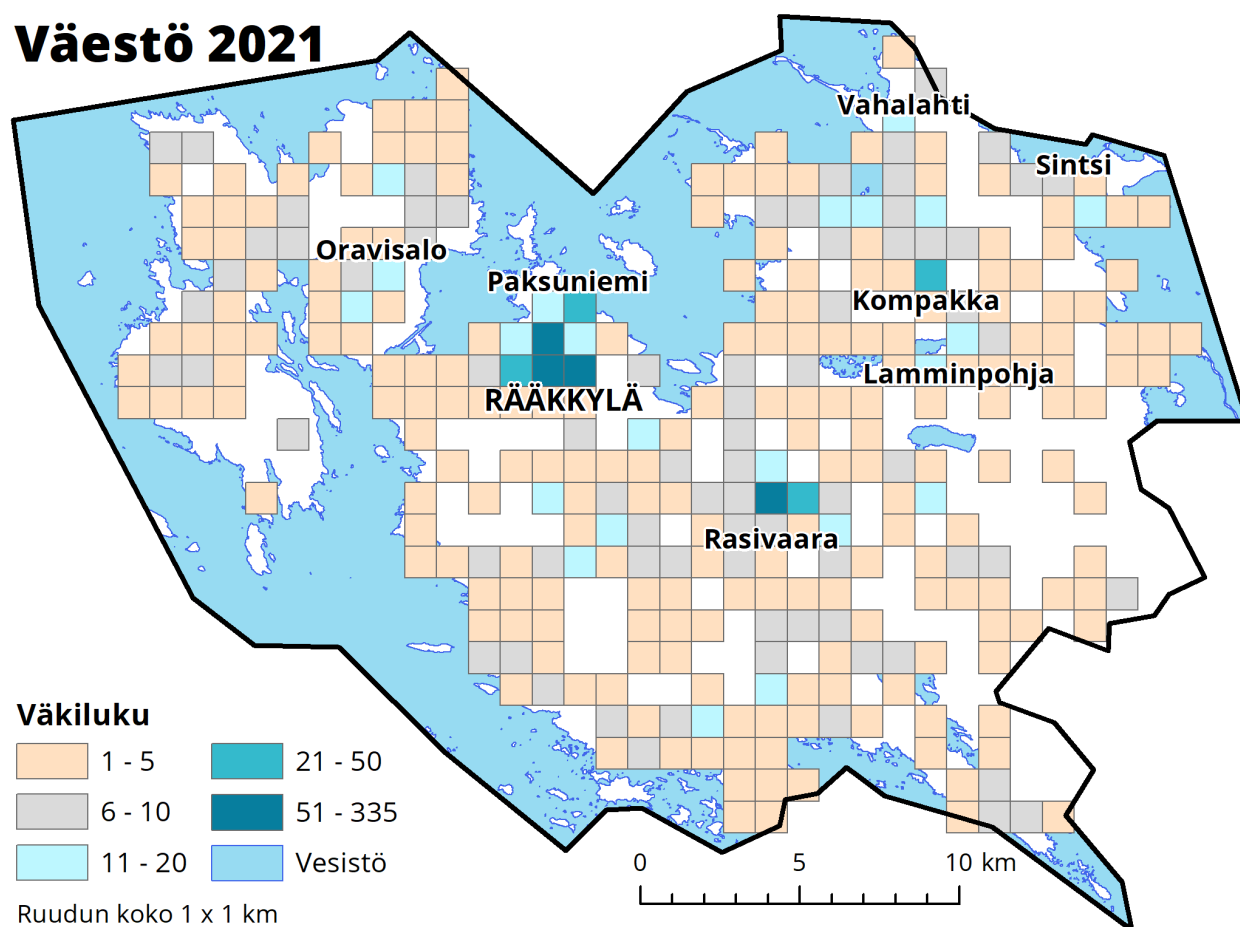
Rääkkylä sijaitsee kolmisenkymmentä kilometriä etelään Pohjois-Karjalan maakuntakeskuksesta Joensuusta, mutta maantietä pitkin matkaa kertyy 60 kilometriä matka-ajan ollessa 50 minuuttia. Rääkkylä on pinta-alaltaan Pohjois-Karjalan toiseksi pienin kunta, ja moniin muihin maakunnan kuntiin verrattuna kunnan sisäiset etäisyydet ovat Rääkkylässä varsin lyhyitä. Rääkkylä on vesistöjen ympäröimä ja halkoma kunta. Kunta rajautuu etelässä ja lännessä Oriveteen, pohjoisessa Jänisselkään ja idässä Pieneen ja Suureen Onkamoon. Kunnan länsiosassa sijaitsevat isot Oravisalon ja Varpasalon saaret. Vesistöt rajoittavat liikkumista, sillä Hammaslahden ja Joensuun suuntaan koillisessa ainoa tie kulkee kapean kannaksen halki ja pohjoiseen Liperin suuntaan kuljettaessa Arvinsalmi on ylitettävä lossilla. Aiemmin myös Oravisaloon ja Varpasaloon kuljettiin losseilla, mutta ne korvattiin vuosina 1983 ja 2000 valmistuneilla silloilla. Hankalien vesistöolosuhteiden vuoksi Rääkkylä oli aiemmin valtioneuvoston nimeämä saaristokunta ja vuodesta 2000 alkaen saaristo-osakunta. Kunnan saaristo-osiksi on nimetty Oravisalo ja Varpasalo sekä Niemisen alue. Rääkkylä määrittyy Suomen ympäristökeskuksen paikkatietopohjaisessa kaupunki-maaseutuluokituksessa valtaosin harvaan asutuksi maaseudeksi, joskin kunnan koillisosat luetaan ydinmaaseudeksi. SYKE (2013) määrittelee harvaan asutun maaseudun paikalliselta elinkeinorakenteeltaan yksipuoliseksi ja väestömäärältään harvaan asutuksi alueeksi, jonka yleisin maankäyttöluokka on metsä tai suo. Ydinmaaseudulla puolestaan maankäyttö on intensiivistä ja alkutuotanto vallitseva työllistäjä tai toiminnot ovat muuten monipuoliset. (Kartta 1.)

Kartta 1. Rääkkylän sijainti ja yhdyskuntarakenne. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.

Rääkkylässä oli hieman yli 2 000 asukasta vuonna 2021. Rääkkylän asutus on harvaa ja hajanaisa. Rääkkylän keskustaajama on kunnan ainoa taajama ja merkittävä asutuskeskus. Vuonna 2021 Rääkkylän keskustaajamassa asui noin 660 henkilöä ja taajama-aste oli 25,4 prosenttia. Haja-asutuksen osuus on huomattavan korkea verrattuna koko maan ja Pohjois-Karjalan keskiarvoihin. Asutus on hajautunut eri puolille kuntaa. Suurin haja-asutuksen keskittymä on Rasivaaran kylä, minkä lisäksi asutus on jonkin verran painottunut Joensuu- ja Kiteenteiden suuntaisesti. Rääkkylän alueella oli vuonna 2021 yhteensä 309 asuttua 1 x 1 km -väestöruutua, joiden keskimääräinen asukasmäärä oli kymmenen henkilöä ja asukasmäärän mediaani oli neljä henkilöä. Kahdessa kolmasosassa asutuista ruuduista asuu korkeintaan viisi henkilöä. Väestöruuduin mitattuna hieman yli puolet (56 %) Rääkkylän pinta-alasta oli asumaton. Vesistöt kattavat kunnasta laajoja alueita. Rääkkylän maapinta-alasta 72 prosenttia oli väestöruutujen peitossa. Asumattomia alueita on etenkin kunnan itä- ja eteläosissa sekä Oravisalon ja Varpasalon saarissa. (Kartta 2, Taulukko 1.)

Väestö 2021

Kartta 2. Rääkkylän väestömäärä 1 km * 1 km -ruuduittain vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.

Taulukossa 1 on esitetty Rääkkylän, Pohjois-Karjalan ja koko Suomen väestön tunnuslukuja. Pohjois-Karjalan ja koko maan vertailulukuihin vaikuttaa oleellisesti väestöltään kasvavien kaupunkialueiden ja kaupungin läheisen maaseudun väestön suuri osuus. Paikkatietopohjaisen kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan Pohjois-Karjalan väestöstä lähes 60 prosenttia asui vuonna 2020 kaupunkialueilla tai kaupungin läheisellä maaseudulla. Koko maan vastaava luku oli 79 prosenttia. Kuntapohjaisen kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan Joensuussa ja kaupunginläheisen maaseudun kunnissa – Kontiolahdella ja Liperissä – asui 64 prosenttia Pohjois-Karjalan väestöstä. Harvaan asutun maaseudun ja ydinmaaseudun

kunnissa lähtömuutto, alhainen syntyvyys, työikäisen väestön vähäisyys sekä 65 vuotta täyttäneiden suuri osuus vaikuttavat huomattavasti väestörakenteeseen, työllisyyteen, työttömyyteen, palvelutarpeisiin ja kunnan talouteen.

Rääkkylä väkiluku pienentyi yli kolmanneksella vuosina 2000–2021. Väestön vähenemistä selittää suurelta osin syntyvyyttä korkeampi kuolleisuus, mutta myös muuttoliike. Vaikka lähtömuutto on ollut voimakasta, on kuntaan myös muuttanut uusia asukkaita. Yli puolet Rääkkylän asukkaista on syntyperäisiä rääkkyläläisiä, joten muualla syntyneitä on vajaat puolet väestöstä. Lähtömuuton voimakkuutta kuvaa se, että vain 22 prosenttia syntyperäisistä rääkkyläläisistä asuu edelleen syntymäkunnassaan. Rääkkylän väestöstä oli suomenkielisiä 96,3 prosenttia vuonna 2021. Vieraskielisestä väestöstä kaksi kolmasosaa oli venäjänkielisiä. (Taulukko 1.)

Pohjois-Karjalassa lasten (alle 15-vuotiaiden) osuus väestöstä oli koko maata (15,4 %) alhaisempi. Lasten osuus väestöstä oli Rääkkylässä kahdeksan prosenttia ja koko Pohjois-Karjalassa 13,4 prosenttia. Pohjois-Karjalassa myös 15–64-vuotiaiden osuus väestöstä on pienempi kuin koko maassa (62 %) keskimäärin. Rääkkylässä väestöstä oli 15–64-vuotiaita 49 prosenttia ja Pohjois-Karjalassa 59 prosenttia. Rääkkyläläisten keski-ikä (56,7) oli vuonna 2021 kymmenen vuotta korkeampi kuin maakunnan väestön keski-ikä. Pohjoiskarjalaisten keski-ikä oli reilut kaksi vuotta koko maan väestön keski-ikää korkeampi. Rääkkylän väestöllinen huoltosuhde oli 105,5 ja koko Pohjois-Karjalan 70,4. Sataa rääkkyläläistä työikäistä kohden oli 16 lasta ja 89 65 vuotta täyttänyttä. Rääkkylän sairastavuusindeksi oli 114,8 ja koko Pohjois-Karjalan 120,6. Pohjois-Karjalassa sairastavuus on koko maata (100) suurempaa. (Taulukko 1.)

Pohjois-Karjalan 15 vuotta täyttäneestä väestöstä 74 prosenttia oli suorittanut perusasteen jälkeisen tutkinnon, mikä vastasi koko maan keskimääräistä osuutta. Rääkkyläläisistä perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus oli 68 prosenttia. Ammatilliset tutkintojen lisäksi ammatillisella koulutuksella, joka ei ole tutkintoon tähtäävää (esim. osa työvoimakoulutuksesta), on tärkeä rooli työvoiman osaamisen kehittämisessä. Pohjois-Karjalassa on järjestetty paljon myös ei-tutkintotavoitteista työvoimakoulutusta. (Taulukko 1.)

Rääkkyläläisistä 18–64-vuotiaista kuului vuonna 2020 pääasiallisen toiminnan mukaan työvoimaan (työlliset + työttömät) 74 prosenttia. Vastaava osuus oli Pohjois-Karjalassa 77 prosenttia ja koko maassa 80 prosenttia. Työttömyys on ollut Pohjois-Karjalassa pitkään maan korkeinta. Vuonna 2020 pohjoiskarjalaisista työvoimaan kuuluneista oli työttömänä 16,9 prosenttia ja rääkkyläläisistä 19,5 prosenttia. Myös koko maassa työttömien osuus oli suhteellisen korkea (13,5 %) koronapandemian vuoksi. Työllisyysaste (työllisten osuus 18–64-vuotiaista) oli Rääkkylässä 59,1, mikä oli 4,5 prosenttiyksikköä koko Pohjois-Karjalan lukua alhaisempi. Rääkkylän koko väestöstä 64 prosenttia oli työvoiman ulkopuolella. Tätä selittää se, että 48 prosenttia Rääkkylän väestöstä oli eläkeläisiä. Myös koko Pohjois-Karjalassa eläkeläisten osuus väestöstä oli korkea (31,6 %) koko maahan (26 %) verrattuna. Rääkkylän taloudellinen huoltosuhde, joka kuvaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti, oli Rääkkylässä 240,9 ja koko Pohjois-Karjalassa 175,4. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Rääkkylän väestön tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne ja Kuntien avainluvut; Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet¹.

Väestön tunnusluvut 2021	Rääk- kylä	Pohjois- Karjala	Suomi
Väestö	2 032	163 281	5 548 241
Muutos 2000–2021	-1 143	-12 906	367 126
Muutos 2000–2021, %	-36,0	-7,3	7,1
Naisten osuus, %	47,6	50,2	50,6
Alle 15-vuotiaiden osuus, %	8,0	13,4	15,4
15–64-vuotiaiden osuus, %	48,7	58,7	61,6
65 vuotta täyttäneiden osuus, %	43,4	27,9	23,1
Keski-ikä, molemmat sukupuolet	56,7	46,2	43,6
Väestöllinen huoltosuhde	105,5	70,4	62,4
Lapsihuoltosuhde	16,4	22,9	25,0
Vanhushuoltosuhde	89,1	47,5	37,5
Suomenkielisten osuus, %	96,3	95,5	86,5
Ruotsinkielisten osuus, %	0,1	0,1	5,2
Vieraskielisten osuus, %	3,6	4,4	8,3
Venäjänkielisten osuus, %	2,5	2,4	1,6
Ulkomaalaistaustaisten osuus, %	3,5	4,4	8,5
Ev.lut. kirkkoon kuuluvien osuus, %	75,1	69,3	66,6
Muihin uskontokuntiin kuuluvien osuus, %	3,2	6,6	2,8
Uskontokuntiin kuulumattomien osuus, %	21,6	24,1	30,6
Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, % (2020)	68,2	74,5	74,2
Korkea-asteen tut. suorittaneita 15 vuotta täyttäneistä, % (2020)	17,1	27,0	32,6
18–64-vuotiaiden työvoimaosuus, % (2020)	73,9	76,8	80,4
18–64-vuotiaiden työllisyysaste, % (2020)	59,1	63,6	69,5
18–74-vuotiaiden työttömyysaste, % (2020)	19,5	16,9	13,5
Työvoiman ulkopuolella olevien osuus, % (2020)	63,6	56,3	52,4
Eläkeläisten osuus väestöstä, % (2020)	47,7	31,6	26,0
Taloudellinen huoltosuhde (2020)	240,9	175,4	142,2
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu (2019)	114,8	120,6	100,0
Alueella syntyneitä, jotka ovat Suomen väestössä	4 931	210 300	5 073 464
Asuinalueellaan syntyneiden osuus kunnan väestöstä, %	54,1	73,1	42,6
Syntymäalueellaan asuvia kaikista kunnassa syntyneistä, %	22,3	56,8	46,5
Väestötiheys, as./km ²	4,8	8,7	18,3
Taajama-aste, % (2020)	25,4	73,0	86,6
Sisemmällä kaupunkialueella asuvien osuus, % (2020)	0,0	19,5	37,4
Ulommalla kaupunkialueella asuvien osuus, % (2020)	0,0	18,9	23,9
Kaupungin kehysalueella asuvien osuus, % (2020)	0,0	11,3	10,8
Maaseudun paikalliskeskuksissa asuvien osuus, % (2020)	0,0	7,1	5,5
Kaupungin läheisellä maaseudulla asuvien osuus, % (2020)	0,0	10,1	7,1
Ydinmaaseudulla asuvien osuus, % (2020)	7,0	15,6	9,3
Harvaan asutulla maaseudulla asuvien osuus, % (2020)	91,9	16,5	4,8

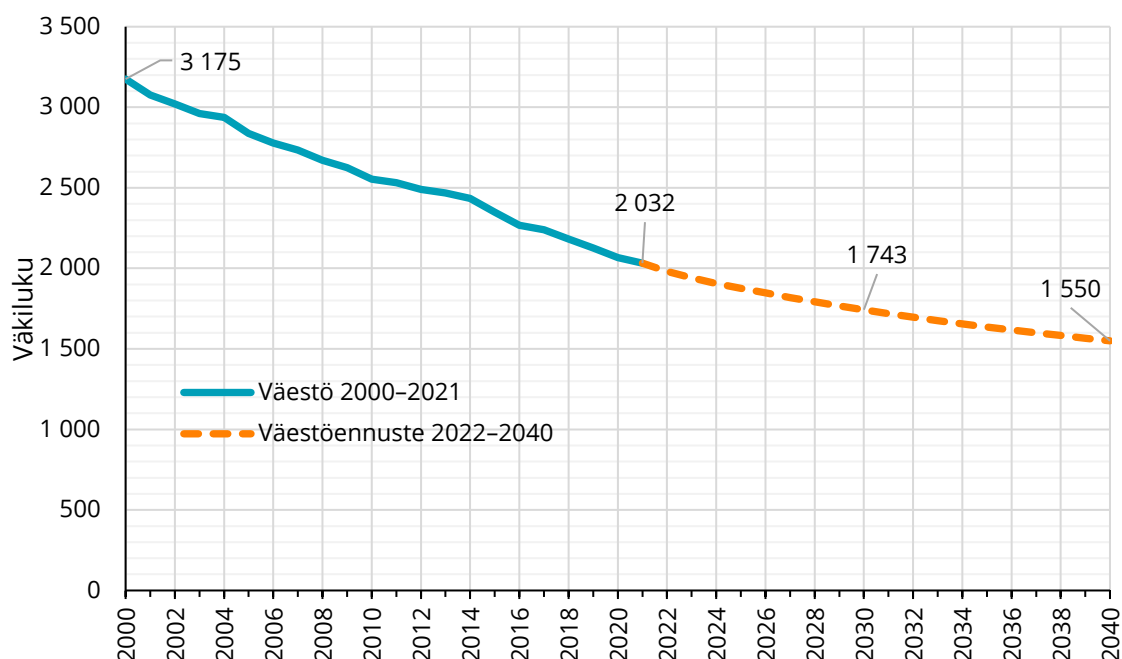
¹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak> ; Kuntien avainluvut: <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS> ; Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. THL:n ikävakioitu sairastavuusindeksi, Viitattu 14.9.2022.

2 VÄESTÖNMUUTOKSET

Väestönmuutoksia kuvataan seuraavaksi väestö- ja ikärakenteen kehityksellä sekä muutto- liikkeen vaikutuksilla. Väestömäärä vähenee sekä tulomuuttoa suuremman lähtömuuton että syntyvyyden alenemisen vuoksi. Viimeaikainen voimakas lähtömuutto vaikuttaa nopeasti väestömäärän vähenemisenä ja jo vuosikymmeniä jatkunut nuorten ja nuorten aikuis- ten poismuutto ilmenee alhaisena syntyvyytenä ja väestön vanhenemisena (Copus ym. 2021²). Väestörakenne kuvataan ikä- ja koulutusrakenteella sekä väestön pääasiallisella toi- minnalla.

2.1 VÄESTÖMÄÄRÄ

Rääkkylän väkiluku vähentyi vuosina 2000–2021 yhteensä lähes 1 150 henkilöllä. Vuonna 2000 asukkaita oli melkein 3 200 ja vuoden 2021 lopussa 2 032. Väestö vähentyi 20 vuodessa yli kolmanneksella (–36,0 %). Vuotuinen vähenemä on ollut 25–100 henkilöä eli alle prosen- tista 3,5 prosenttiin. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Rääkkylän väkiluku vähe- nee edelleen. Ennusteen mukaan vuonna 2030 rääkkyläläisiä on 1 743 ja vuonna 2040 1 550. Väkiluku vähentyisi seuraavan 20 vuoden aikana 480 henkilöllä eli vajaalla neljänneksellä. Ennusteen mukaan väestön väheneminen hidastuu siten, että vuotuinen vähenemä olisi 25 henkeä (–1,4 %) vuonna 2030 ja 16 henkeä (–1,0 %) vuonna 2040. (Kuvio 1.)

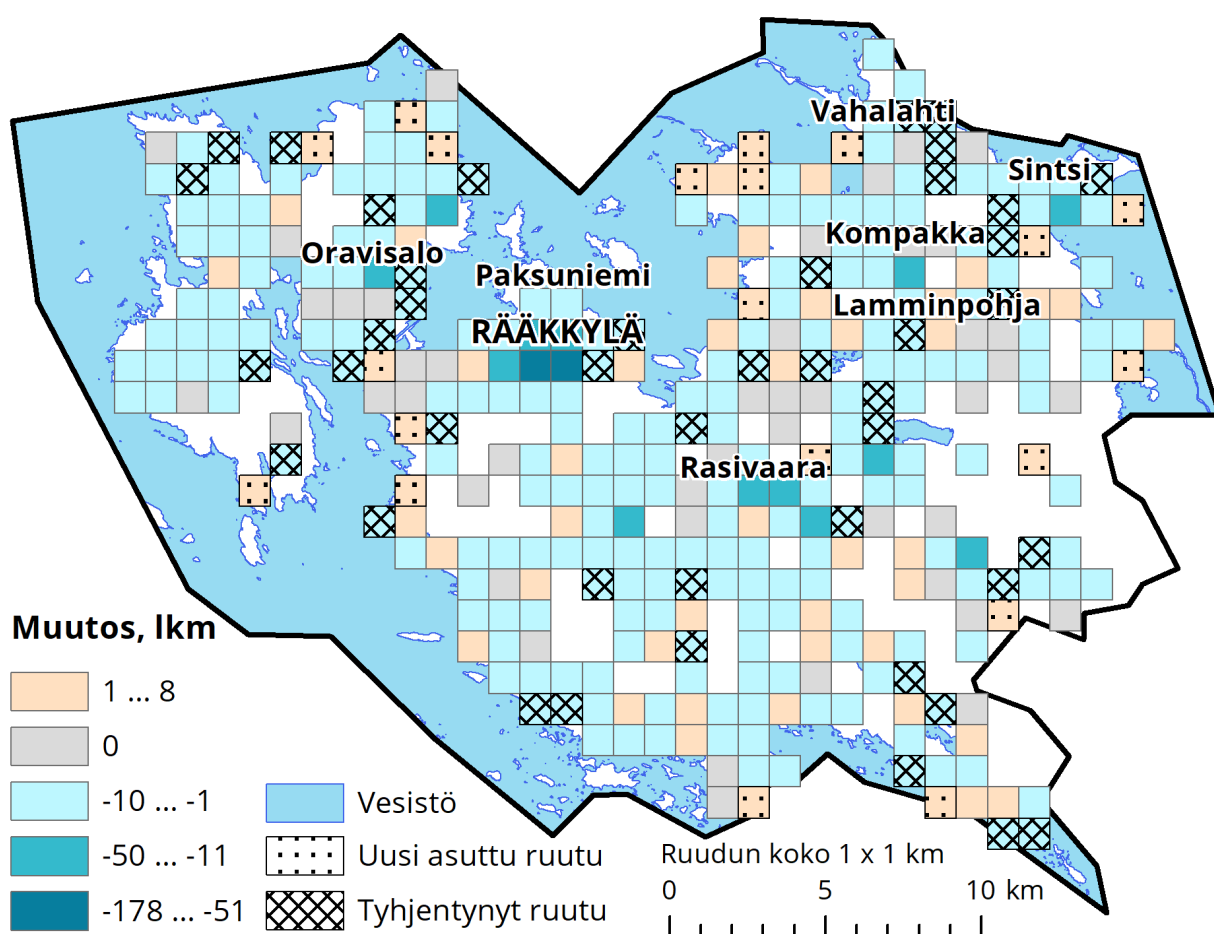

Kuvio 1. Rääkkylän väestömäärä 2000–2021 ja väestöennuste 2021–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöra- kenne; Väestöennuste³.

² Copus, A., Kahila, P., Dax, T., Kovács, K., Tagai, G., Weber, R., Grunfelder, J., Meredith, D., Ortega-Reig, M. & Piras, S. (2021). European shrinking rural areas: Key messages for a refreshed long-term vision. Terra: Revista De Desarrollo Local (8), 280–309. <http://dx.doi.org/10.7203/terra.8.20366>

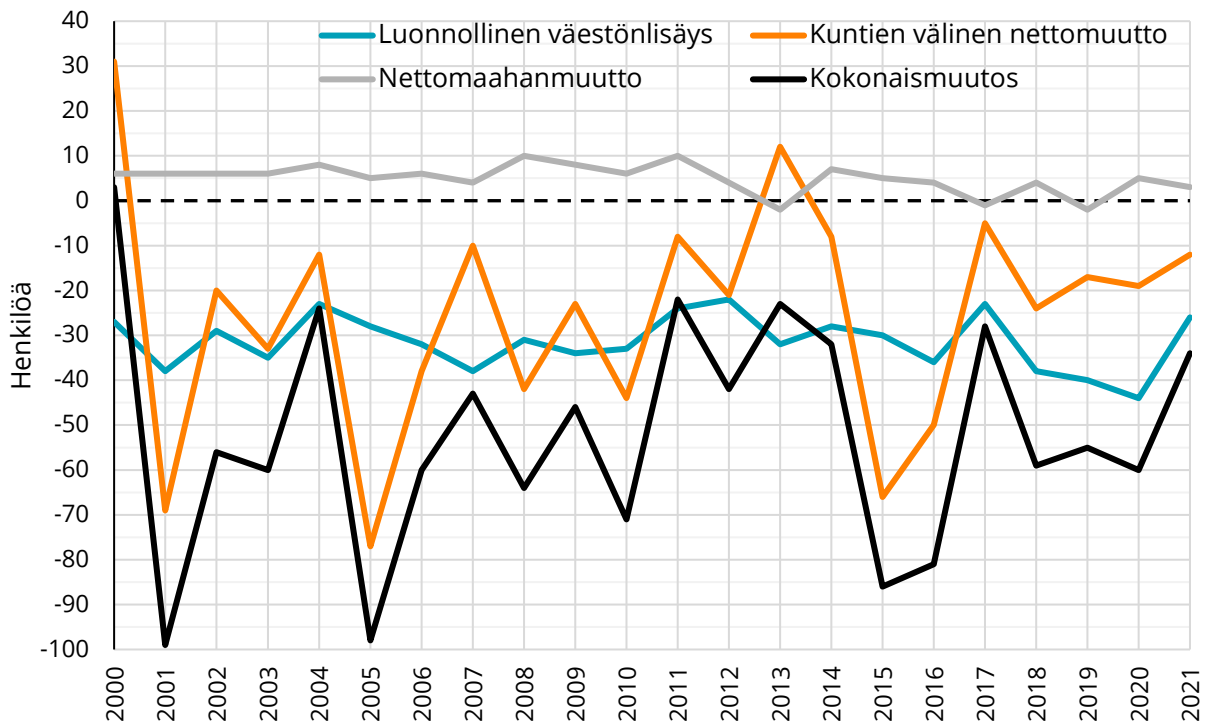
³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak> Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>

Väestömäärä on vähentynyt lähes kaikilla alueilla Rääkkylää vuosina 2000–2021, mutta kunnassa on myös väestöltään kasvavia väestöruutuja. Vuonna 2000 asutuista 1 x 1 km -väestöruuduista 74 prosenttia menetti väestöään vuoteen 2021 tultaessa. Eniten väestö vähentyi keskustaaajamassa ja sen välittömässä läheisyydessä, jossa väki vähentyi 21 vuodessa 400 henkilöllä. Myös Rasivaarassa, Kompakassa ja Oravisalossa väestö vähentyi merkittävästi. Suhteellisesti eniten väestömäärä pienentyi kunnan reuna-alueilla ja 13 prosenttia vuonna 2000 asutusta ruudusta oli vuonna 2021 tyhjentynyt kokonaan asukkaista. Väestöään menettäneistä ruuduissa väki väheni yhteensä 1 270 henkilöllä. Rääkkylässä on myös alueita, valtaosin haja-asutusalueilla vesistöjen äärellä, joiden väestömäärä kasvoi viimeisen 21 vuoden aikana. Vuonna 2000 asutuista ruuduista väkiluku kasvoi 13 prosentissa. Lisäksi sivukylille syntyi kokonaan uutta asutusta 20 ruutuun. Kasvaneiden ruutujen väkiluku lisääntyi kaikkiaan 130 henkilöllä. (Kartta 3.)

Kartta 3. Rääkkylän väestömäärän muutos 1 km * 1 km -ruuduittain vuosina 2000–2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR.

Väestön väheneminen johtuu Rääkkylässä pääsääntöisesti syntyvyyttä korkeammasta kuolleisuudesta, jota muuttotappio melkein kaikkina vuosina vahvisti. Vuosina 2000–2021 kuolleita oli vuosittain 22–44 enemmän kuin syntyneitä. Kuntien välisen nettomuuton vaihtelu oli huomattavasti suurempaa. Tarkastelujaksolla muuttoliike kerrytti muuttovoittoa vain vuosina 2000 (31 asukasta) ja 2013 (12 asukasta) ja muina vuosina nettomuutto oli tappiollista. Enimmillään muuttotappio oli 99 henkilöä vuonna 2001. Nettomaahanmuutto oli vuosina 2000–2021 Rääkkylässä lähes joka vuosi positiivista, pois lukien vuodet 2013, 2017 ja 2019. Siirtolaisuuden muuttovoitto oli kuitenkin määrältään vähäistä. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Räikkylän väestönmuutokset vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet⁴.

2.2 IKÄRAKENNE

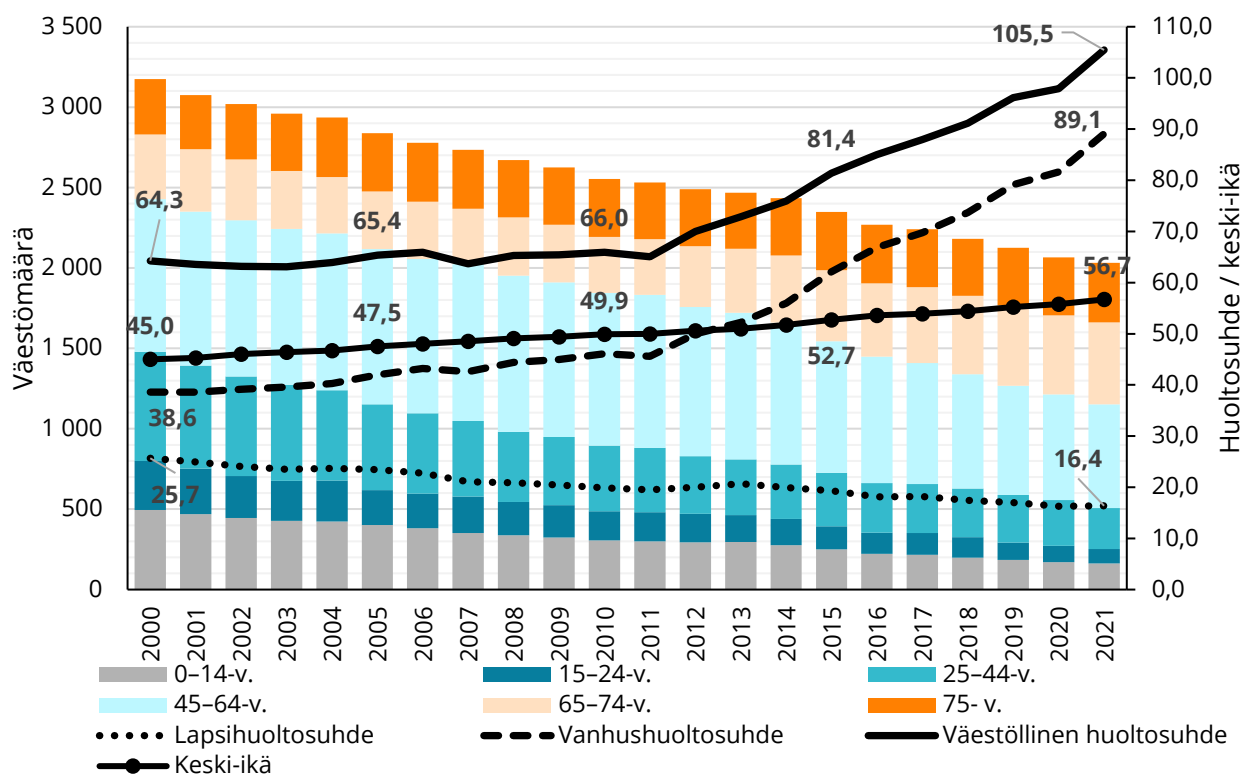
Vuosina 2000–2021 kunnan väkiluku pienentyi yli kolmanneksella. Samanaikaisesti kunta-laisten keski-ikä nousi 45,0 vuodesta 56,7 vuoteen. Ikäryhmittäin tarkasteltuna väestönmuutos oli kaksijakoista. Alle 65-vuotiaiden määrä vähentyi, kun taas ikääntyneiden määrä kasvoi. Alle 15-vuotiaiden määrä vähentyi melkein 350 henkilöllä eli 67 prosentilla. 15–64-vuotiaiden määrä vähentyi 950 henkilöllä (49 %). Sen sijaan 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvoi 135 henkilöllä (18 %). (Kuvio 3.)

Räikkylän ikärakenne on muuttunut huomattavasti vuodesta 2000 vuoteen 2021. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä pienentyi 16 prosentista kahdeksaan prosenttiin vuosina 2000–2021 ja joissain alle 25-vuotiaiden naisten ikäluokissa ei ollut yhtään henkilöä vuonna 2021. Samalla ajanjaksolla 65 vuotta täyttäneiden osuus kasvoi 23 prosentista 43 prosenttiin. Vuonna 2021 väestön ikärakenne oli vinoutunut, sillä alle 53-vuotiaiden ikäluokat olivat pienempiä kuin niitä 25 vuotta vanhemmat ikäluokat. (Kuvio 3, Kuvio 4.)

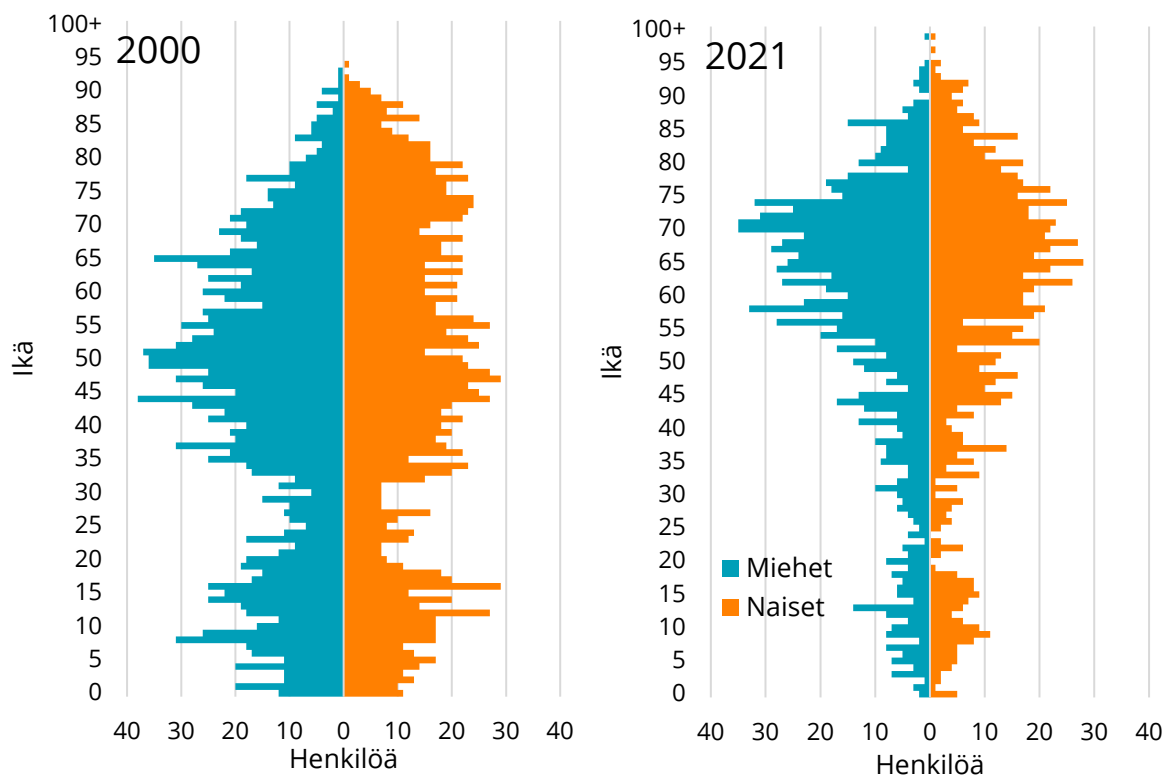
Vuosina 2000–2021 Räikkylän väestöllinen huoltosuhde heikkeni 64,5:stä 105,5:een. Vanhushuoltosuhde⁵ yli kaksinkertaistui, ja vuonna 2021 kunnassa oli 100 työikäistä kohden 89,1 vähintään 65-vuotiasta henkilöä. Lapsihuoltosuhde oli 16,4 vuonna 2021, ja lapsia oli vähemmän suhteessa työikäisen väestön määrään kuin vuonna 2000. (Kuvio 3.)

⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Syntyneet [verkojulkaisu]. ISSN=1798-2391. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://www.stat.fi/tilasto/synt>

⁵ Vanhushuoltosuhde kuvaa vähintään 65-vuotiaiden lukumäärän suhdetta työikäiseen eli 15–64-vuotiaaseen väestöön. Lapsihuoltosuhde kuvaa alle 15-vuotiaiden lukumäärän suhdetta työikäisen (15–64-v.) väestön määrään.

Kuvio 3. Rääkkylän väestö ikäryhmittäin, väestön keski-ikä sekä väestöllinen huoltosuhde, lapsihuoltosuhde ja vanhushuoltosuhde vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne⁶.

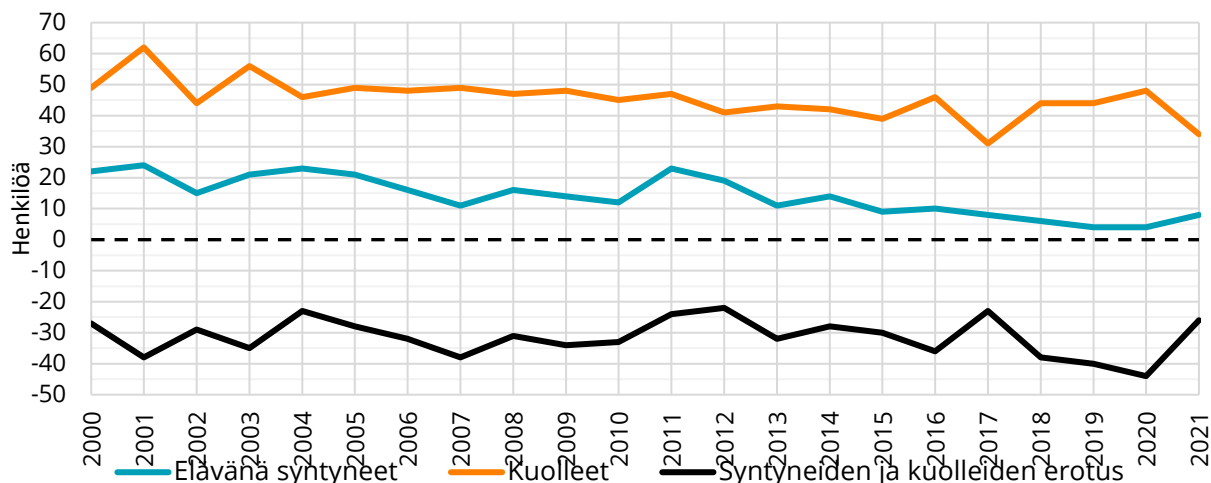
Kuvio 4. Rääkkylän väestöpyramidit vuosina 2000 ja 2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne⁷

⁶ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

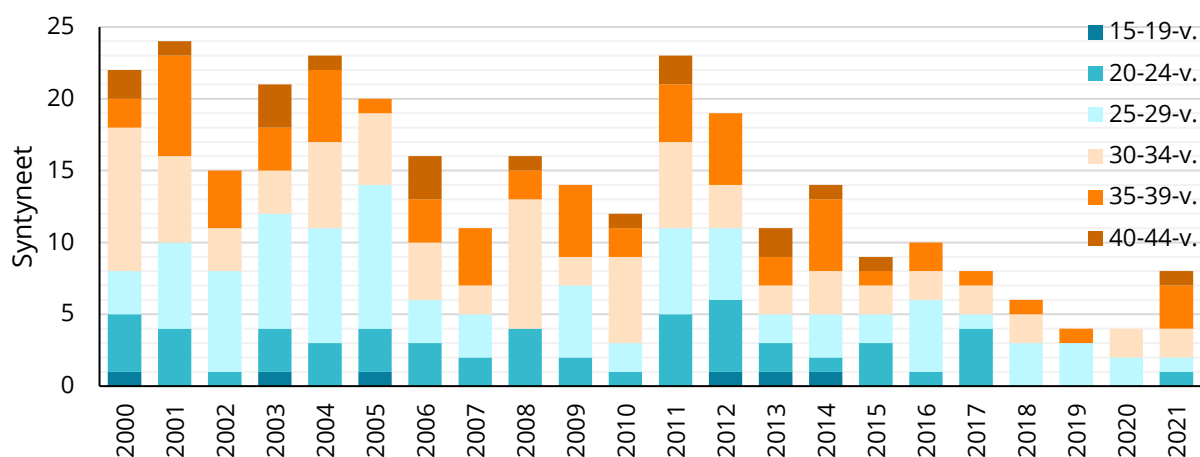
2.3 SYNTYVYYS JA KUOLLEISUUS

Rääkkylässä syntyy vähemmän ihmisiä kuin kuolee eli kunnan luonnollinen väestönlisäys on negatiivinen. Rääkkylässä syntyi vuosina 2000–2021 yhteensä 311 lasta ja kuoli 1 002 henkilöä. Kunnan väkiluku vähentyi 21 vuodessa kuolleiden enemmyyden takia melkein 700 asukkaalla. Väestön väheneminen vaihteli vuosittain 22 ja 44 henkilön välillä vuosina 2000–2021. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Rääkkylän luonnollinen väestönmuutos vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Kuolleet⁸.

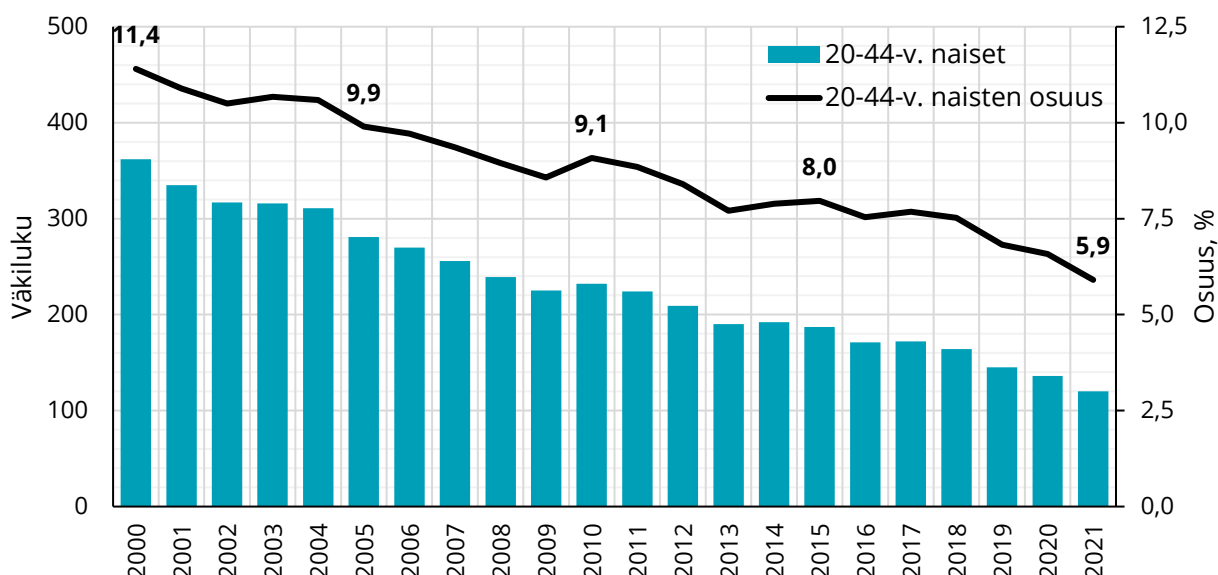
Rääkkylässä syntyneiden lasten määrä vähentyi merkittävästi vuosina 2011–2021. Vuosittain syntyneiden määrä pienentyi tarkastelujaksolla 24 lapsesta neljään lapseen. Syntyvyyden vähenemisen syynä on ennen kaikkea 20–44-vuotiaiden naisten määrän väheneminen melkein 70 prosentilla. Vuonna 2000 tähän ikäryhmään kuuluvia naisia oli yli 350, mutta vuonna 2021 enää hieman yli sata. Samaan aikaan 20–44-vuotiaiden naisten osuus Rääkkylän väestöstä pienentyi 11 prosentista kuuteen prosenttiin. (Kuvio 6, Kuvio 7.)

Kuvio 6. Syntyneiden määrä äidin iän mukaan Rääkkylässä vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Syntyneet⁹

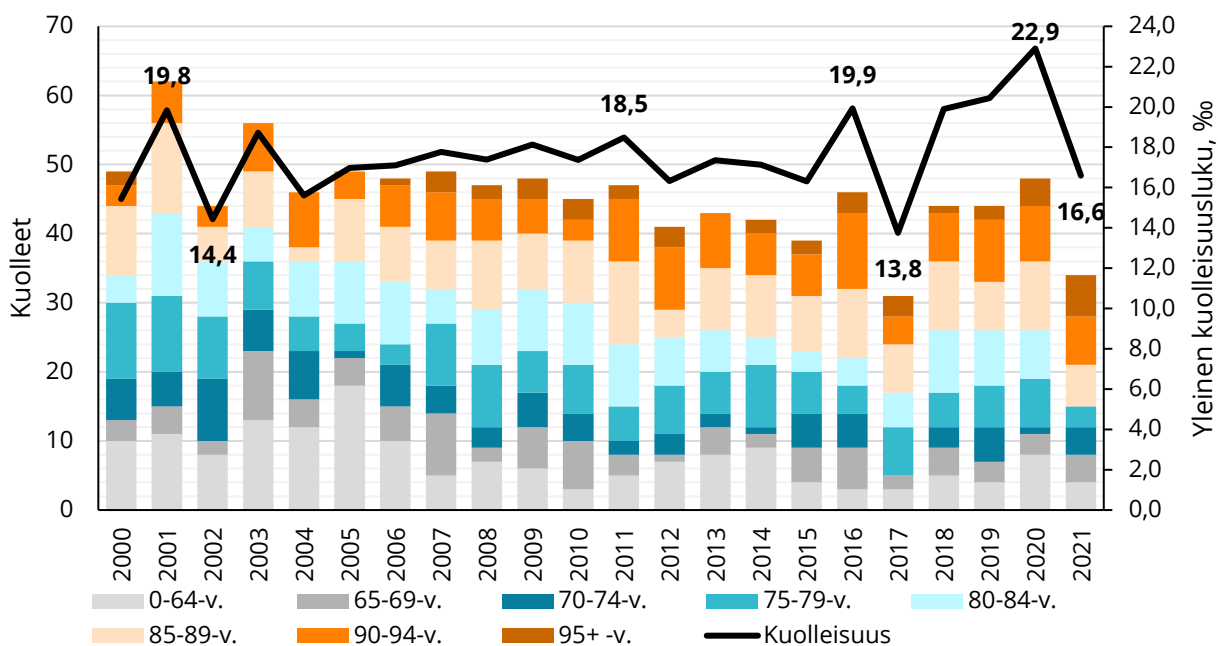
⁸ Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuolleet [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-2529. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/kuol>

⁹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Syntyneet [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-2391. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/synt>

Kuvio 7. 20-44-vuotiaiden naisten määrä ja osuus Rääkkylän väestöstä vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne¹⁰.

Vuosina 2000–2021 kuolleiden määrä vaihteli Rääkkylässä vuosittain 30–60 välillä. Rääkkyläisten yleinen kuolleisuusluku¹¹ vaihteli tarkasteluajanjaksolla 14 promillesta 23 promilleen. Ikäryhmittäin tarkasteltaessa on havaittavissa, että väestö ikääntyi ja sen elinikä kasvoi. Kun 2000-luvun alussa kuolleita oli määrällisesti eniten 75–79-vuotiaiden ryhmässä, vuonna 2021 kuolleita oli eniten 90–94-vuotiaiden ryhmässä. (Kuvio 8.)

Kuvio 8. Kuolleiden määrä ikäryhmittäin sekä yleinen kuolleisuusluku Rääkkylässä vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus Kuolleet, Väestörakenne¹².

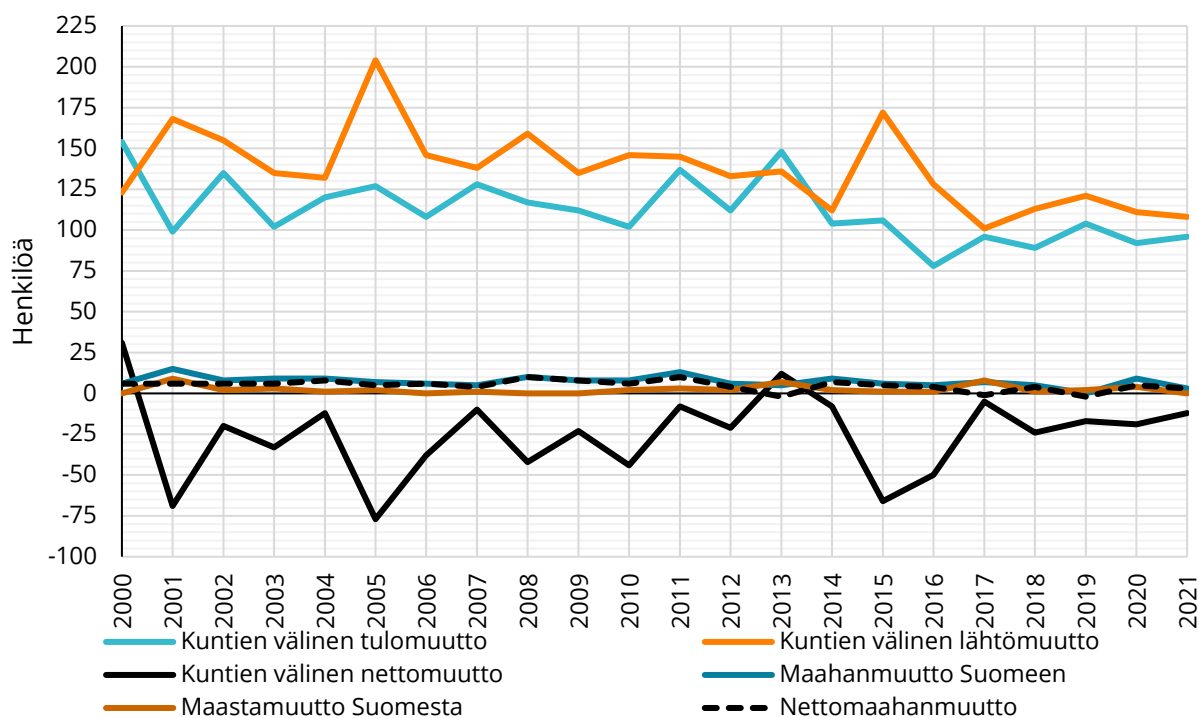
¹⁰ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

¹¹ Yleinen kuolleisuusluku on väkilukuun suhteutettu tunnusluku, joka ilmoittaa kuolleiden määrän keskväkiluvun 1000 henkeä kohden.

¹² Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuolleet [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-2529. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/kuol>; Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

2.4 MUUTTOLIIKE

Rääkkylä on muuttotappiokunta eli lähtömuuttajia on enemmän kuin tulomuuttajia. Vuosina 2000–2021 Rääkkylään muutti muualta Suomesta noin 2 500 henkilöä, ja muualle Suomeen muutti hieman yli 3 000 henkilöä. Kuntien välisestä muutosta kertyi muuttotappiota 21 vuodessa yhteensä 555 henkilöä, ja vuotuinen kuntien välisen muuton nettomuutto vaihteli 31 muuttajan ja –77 muuttajan välillä. Kuntien välisen lähtömuuton määrä vaihteli sadasta henkilöstä 200 henkilöön ja tulomuutto vaihteli 100–150 välillä. Rääkkylä sai koko tarkasteluajanjakson hienoista muuttovoittoa siirtolaisuudesta. (Kuvio 9.)

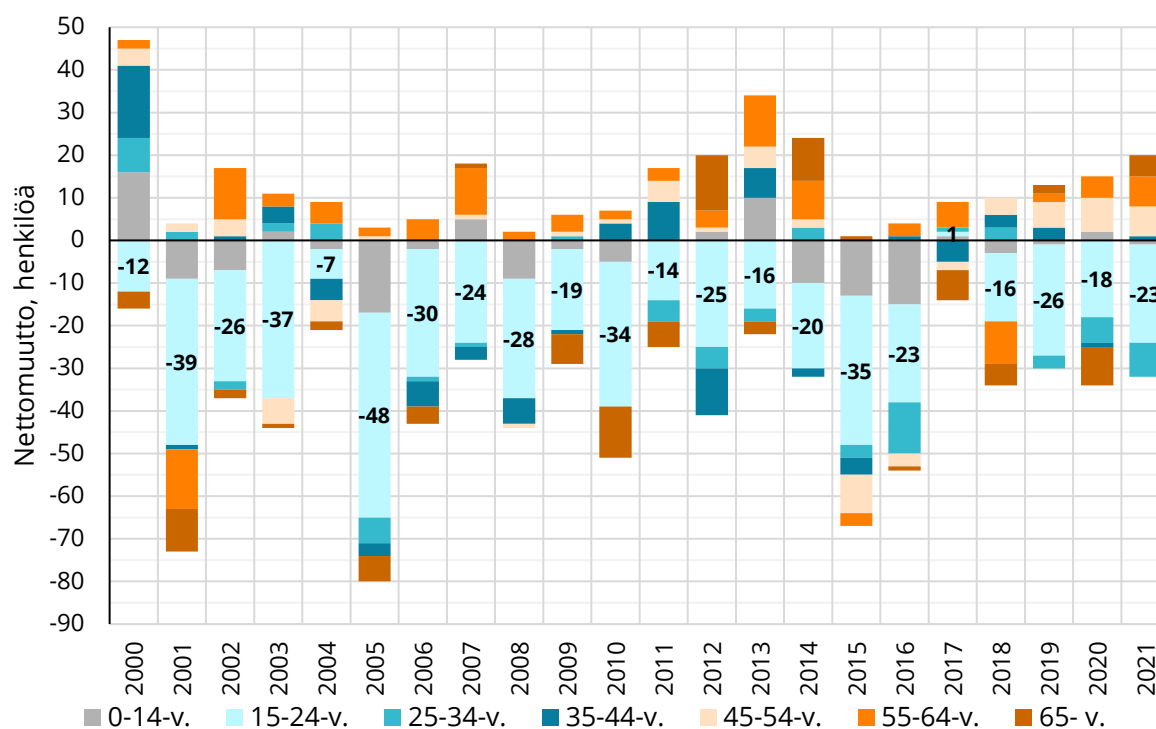
Kuvio 9. Kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto vuosina 2000–2021 Rääkkylässä. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹³.

Rääkkylästä muualle Suomeen muuttaneista suurin osa oli nuoria. Vuosina 2000–2021 kuntien välisen muuton muuttotappio 15–24-vuotiaiden ryhmässä oli 519 henkilöä. Tämä ikäryhmä muuttaa kaikkein eniten, sillä se oli suurin sekä tulo- (21 %) että lähtömuuttajissa (35 %). Nettomuutto oli negatiivista 0–14-vuotiaiden (–58), 25–34-vuotiaiden (–31) ja 65 vuotta täyttäneiden (–47) ryhmissä. Nettomuutto oli positiivista 35–44-vuotiaiden (2), 45–54-vuotiaiden (26) ja 55–64-vuotiaiden (72) ryhmissä vuosina 2000–2021. Lähtömuuttajista 65 prosenttia oli alle 35-vuotiaita ja tulomuuttajista 55 prosenttia. (Kuvio 10.)

Muuttajien pääasiallista toimintaa tarkastellaan tässä vuositason (pääasiallinen toiminta vuoden lopussa). Vuosina 2010–2020 tulo- sekä lähtömuuttajista kolmasosa oli työllisiä (pääasiallinen toiminta vuoden lopussa). Tällä ajanjaksolla kuntaan muutti 415 työllistä ja kunnasta poismuuttaneista oli vuoden lopussa työllisinä 443 henkilöä. Työttömiä muutti Rääkkylään 206 (18 % tulomuuttajista). Työttömiä lähtömuuttajia oli 240 (17 %) eli nettomuutto oli –34 henkilöä. Eläkeläisiä tulomuuttajia oli 186 (16 %) ja lähtömuuttajia 192 (14 %) eli kunnasta muutti pois alle kymmenen eläkeläistä enemmän kuin sinne muutti.

¹³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkopublication]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muuti>

Lähtömuuttajista toiseksi suurin ryhmä työllisten jälkeen oli opiskelijat ja koululaiset, joita muutti pois 290 henkilöä (21 % lähtömuuttajista). Saman ryhmän tulomuuttajia oli 127 henkilöä eli nettomuutto oli -163 henkilöä. Lapsia Rääkkylään muutti 151 ja pois 179, joten muuttotappio tässä ikäryhmässä oli lähes 30 henkilöä. Tarkasteluajanjaksolla Rääkkylään muutti 30 miestä enemmän kuin naista. Miesten osuus tulomuuttajista oli 51 prosenttia. Lähtömuuttajissa miehiä oli hieman enemmän kuin naisia. (Tilastokeskus, Muuttaneiden taustatiedot¹⁴.)

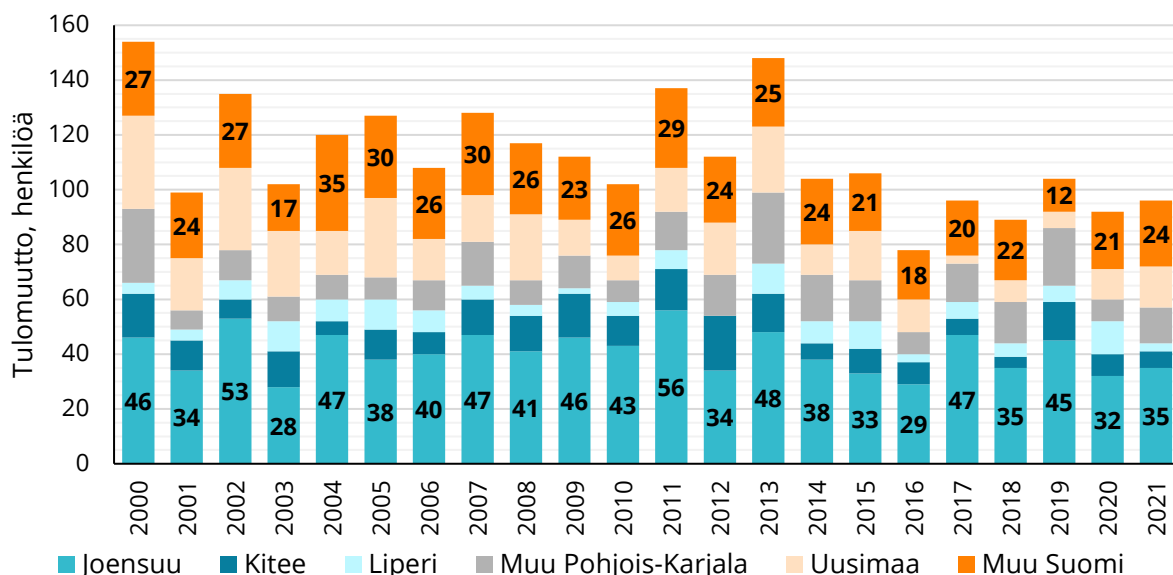
Kuvio 10. Kuntien välinen nettomuutto ikäryhmittäin vuosina 2000–2021 Rääkkylässä. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹⁵.

Kaksi kolmasosaa Rääkkylään vuosina 2000–2021 muuttaneista lähes 2 500 henkilöstä muutti muualta Pohjois-Karjalasta. Tulomuuttajista yli kolmannes (36 %) muutti Joensuusta ja lähes joka kymmenes (9,5 %) Kiteeltä. Muualta Pohjois-Karjalasta muutti 12 prosenttia. Oman maakunnan ulkopuolella merkittävin lähtöalue oli Uusimaa, josta muutti 15 prosenttia tulomuuttajista. (Kuvio 11.)

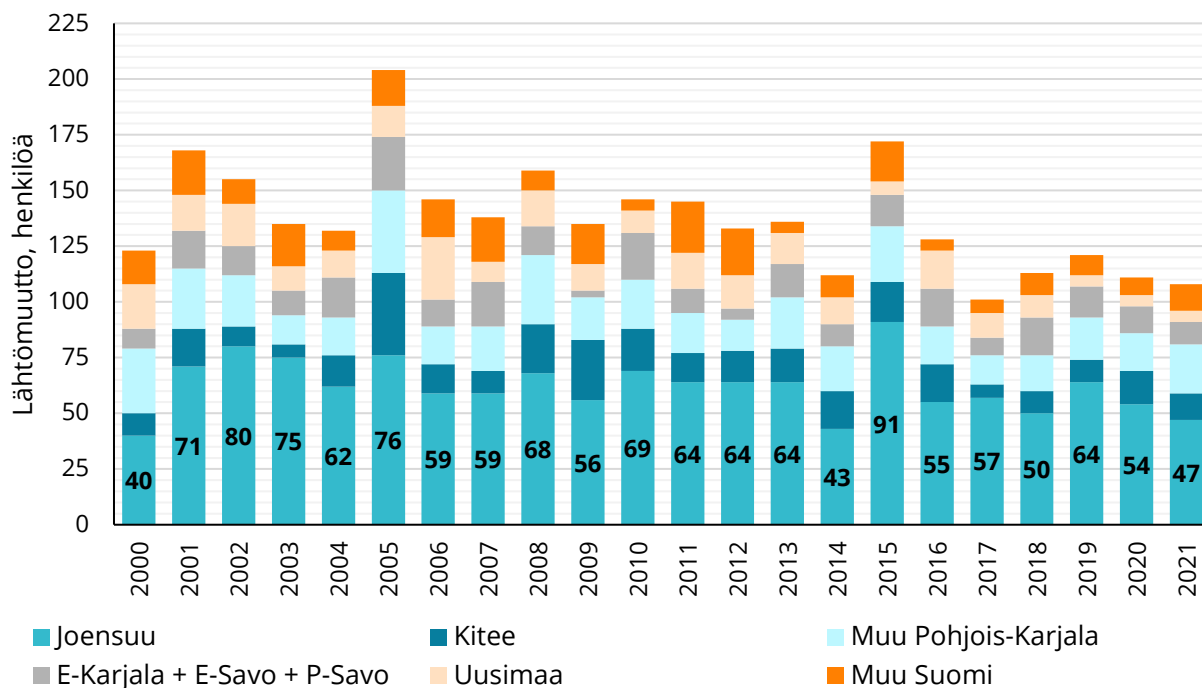
Lähtömuutto Rääkkylästä suuntautui vuosina 2000–2021 samoille alueille kuin mistä sinne muutettiin. Joensuuhun muutti 45 prosenttia ja Kiteelle 11 prosenttia lähtömuuttajista. Muualle Pohjois-Karjalaan muutti 15 prosenttia lähtömuuttajista ja naapurimaakuntiin kymmenen prosenttia. Naapurimaakunnissa merkittävimmät muuttokohteet olivat Savonlinna, Kuopio ja Lappeenranta. Uudellemaalle muutti yhdeksän prosenttia ja muualle maahan kymmenen prosenttia. (Kuvio 12.)

¹⁴ https://www.stat.fi/tup/vaesto_muuttaneet/index.html

¹⁵ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muut/>

Kuvio 11. Tulomuutto Rääkkylään lähtöalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹⁶.

Kuvio 12. Lähtömuutto Rääkkylästä tuloalueen mukaan vuosina 2000–2021. Lähde: Tilastokeskus, Muuttoliike¹⁷.

2.5 PÄÄASIAINEN TOIMINTA JA KOULUTUS

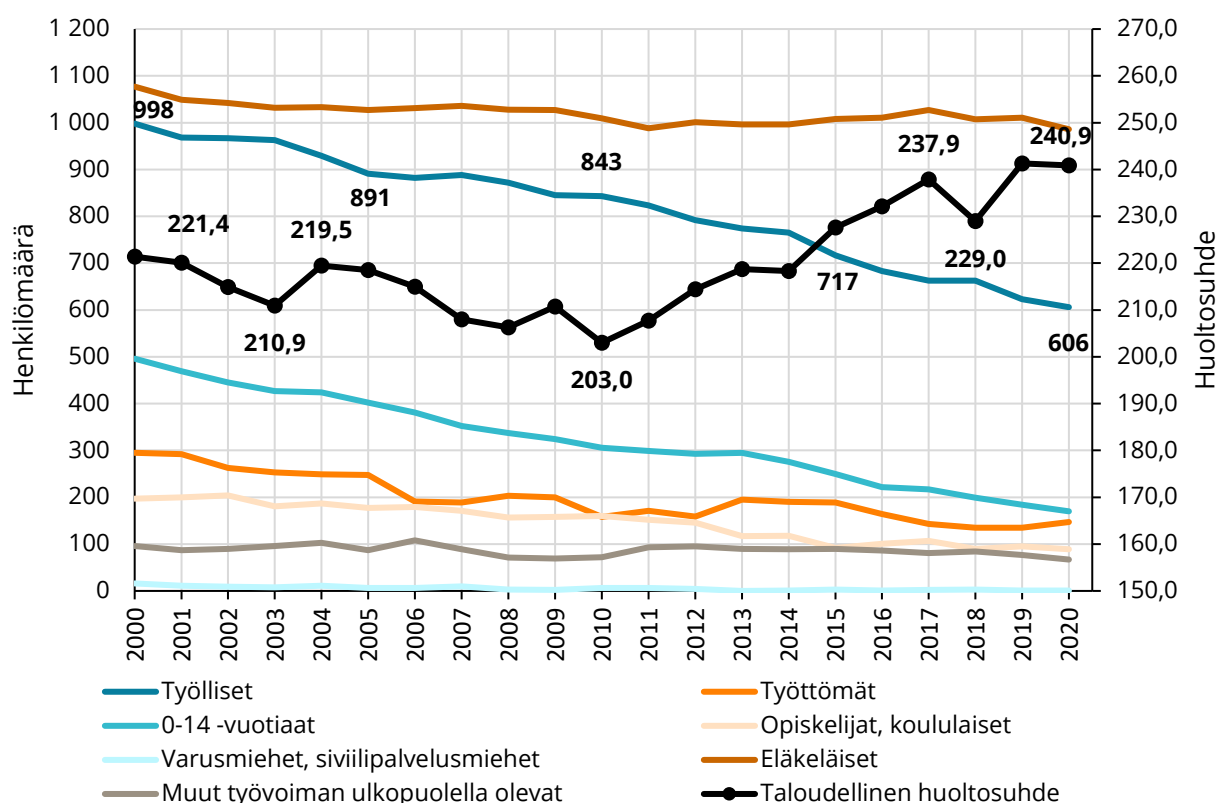
Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Työvoimaan kuuluvat työlliset ja työttömät. Rääkkylässä työllisten määrä vähentyi vuosina 2000–2021 melkein 400 henkilöllä (–39 %). Taloudellinen huoltosuhde, joka kuvaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti, on ollut Rääkkylässä korkea koko 2000-luvun. Jo vuonna 2000 sataa työllistä kohden oli 221

¹⁶ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muuti>

¹⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 26.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/muuti>

työelämän ulkopuolella olevaa. Korkea taloudellinen huoltosuhde johtuu erityisesti työllisten vähäisestä määrästä. Eläkeläisiä oli vuonna 2000 enemmän kuin työllisiä. Huoltosuhde parantui 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä työttömien määrän vähentyessä, mutta heikentyi 2010-luvulla. Rääkkylässä oli vuonna 2021 sataa työllistä kohden 241 työelämän ulkopuolella olevaa. Suurin syy taloudellisen huoltosuhteen nopealle kasvulle oli työllisten määrän nopea väheneminen verrattuna työttömiin ja työvoiman ulkopuolella oleviin ryhmiin. Tätä selittää väestön väheneminen ja vanheneminen. (Kuvio 13.)

Väestörakenteen muutoksen myötä työllisten lisäksi myös työelämän ulkopuolella olevien ryhmien koko on pienentynyt. Eläkeläisten määrä vähentyi tarkasteluajanjaksolla 91 henkilöllä (–8 %). Lasten (–326) sekä koululaisten ja opiskelijoiden (–108) määrä vähentyi 21 vuodessa yli puolella ja työttömien (–148) määrä puolella. Kaikissa näissä ryhmissä väheneminen oli tasaista koko tarkasteluajanjakson, lukuun ottamatta työttömiä, joiden määrä vaihteli talouden suhdanteiden mukaan. Työttömien määrä kuitenkin vähentyi työikäisen väestön määrän pienentyessä. (Kuvio 13.)

Kuvio 13. Rääkkylän väestö pääasiallisen toiminnan mukaan sekä taloudellinen huoltosuhde vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti¹⁸.

Vuonna 2020 Rääkkylän työikäisestä väestöstä (15–64-vuotiaat) suurin ikäryhmä oli 55–64-vuotiaat, joiden osuus oli 40 prosenttia. Pienin ikäryhmä oli 20–24-vuotiaat, joiden osuus työikäisistä oli kolme prosenttia. Työikäisten koulutusta tarkastellaan korkeimman suoritetun tutkinnon mukaisesti. Kaikista työikäisistä 21 prosenttia oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Korkeakoulutettujen osuus oli korkeinta (25 %) 45–54- ja 55–64-vuotiaissa sekä 35–44-vuotiaiden ryhmässä (23 %). Toisen asteen koulutuksen suorittaneita oli kaikista työikäisistä 57 prosenttia ja 20 vuotta täyttäneistä 60 prosenttia. Alle 20-vuotiaista lähes kaikki ovat

¹⁸ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkojulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

koululaisia tai opiskelijoita ja siten ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa. 20 vuotta täyttä-neistä työkäisistä 16 prosenttia ei ollut suorittanut perusasteen jälkeistä tutkintoa. Pelkäs-tään perusasteen suorittaneiden osuus (37 %) oli suurin 20–24-vuotiaissa, kun muissa ikä-ryhmissä osuus oli 14–18 prosenttia. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Rääkkylän 15–64-vuotias väestö korkeimman suoritettun koulutusasteen ja ikäryhmän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Väestön koulutusrakenne¹⁹.

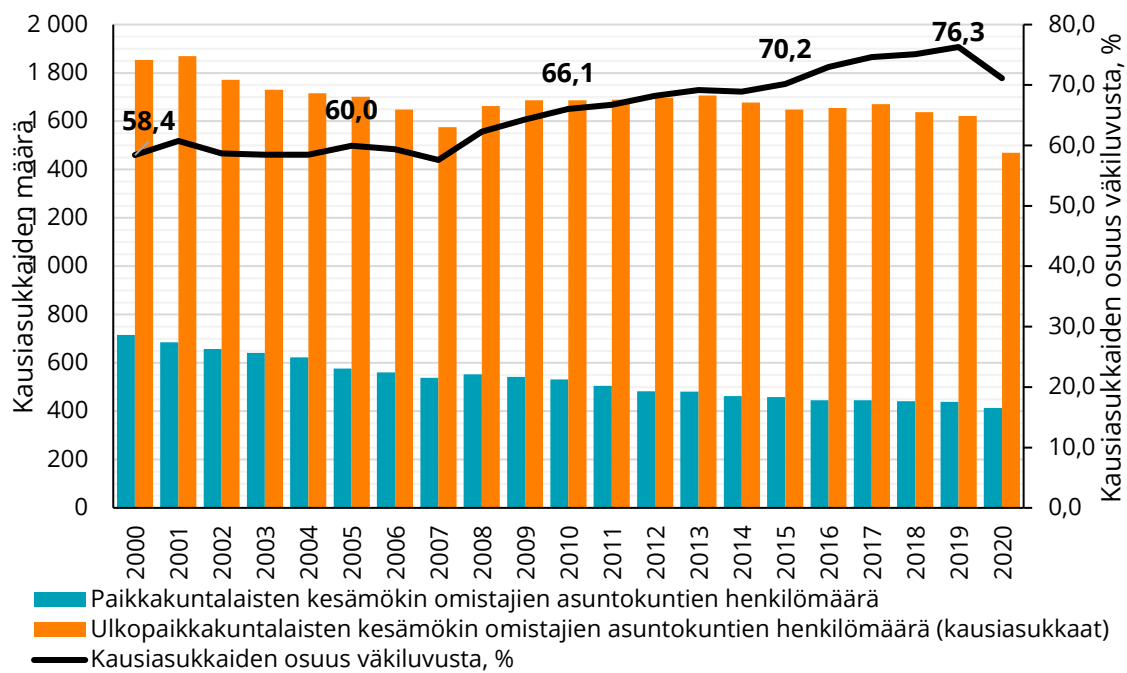
Koulutusaste	N	Ikäryhmä, %						
		15–19	20–24	25–34	35–44	45–54	55–64	15–64
Toinen aste	597	8,3	60,0	66,7	63,0	57,1	60,5	57,2
Alin korkea-aste	89	0,0	0,0	0,0	1,7	10,5	14,5	8,5
Alempi korkeakouluaste	78	0,0	3,3	11,7	13,9	7,1	5,5	7,5
Ylempi korkeakouluaste	51	0,0	0,0	5,4	6,4	7,1	4,0	4,9
Tutkijakoulutusaste	3	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,5	0,3
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	226	91,7	36,7	16,2	14,5	18,1	15,0	21,6
Yhteensä, N/%	1 044	100	100	100	100	100	100	100

2.6 KAUSIASUKKAAT

Rääkkylässä, kuten muissakin väestöään menettävissä kunnissa, kausiasukkaiden merkitys kunnan elinvoimalle kasvaa. Rääkkylässä kausiasukkaiden määrä (ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajan asunnon omistajien asuntokuntien henkilömäärä) vähentyi vuosina 2000–2019 yli 200 henkilöllä (–13 %). Samalla ajanjaksolla paikkakuntalaisten vapaa-ajan asunnon omis-tajien määrä vähentyi lähes 300 henkilöllä (–39 %). Kausiasukkaiden määrän väheneminen selittyy kesämökkien omistajien asuntokuntien koon pienenemisellä, sillä kesämökkien määrä pysyi lähes samana koko tarkastelujakson. Kunnan väkiluku pienentyi kausiasukkai-den määrää nopeammin, joten kausiasukkaiden määrä suhteutettuna vakituiseen väkilu-kuun kasvoi 58 prosentista 76 prosenttiin vuosina 2000–2019. Vuonna 2020 Rääkkylässä ti-lastoitujen kesämökkien ja sitä kautta kausiasukkaiden määrä vähentyi, mutta tähän vaikutti rakennusluokituksen tilastoinnin muutokset²⁰. (Kuvio 14.)

¹⁹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön koulutusrakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1799-4586. Helsinki: Tilasto-keskus [Viitattu: 10.10.2022]. Saantitapa: <https://www.stat.fi/tilasto/vkour>

²⁰ Tilastokeskuksen rakennusten tilastoissa otettiin vuonna 2021 käyttöön Rakennusluokitus 2018. Uudessa luo-kituksessa kesämökkien laskentatapa uudistui, mikä selittää pudotuksen vuoden 2020 mökkimäärässä.

Kuvio 14. Kausiasukkaiden määrä ja suhde vakituiseen asutukseen Rääkkylässä vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit²¹.

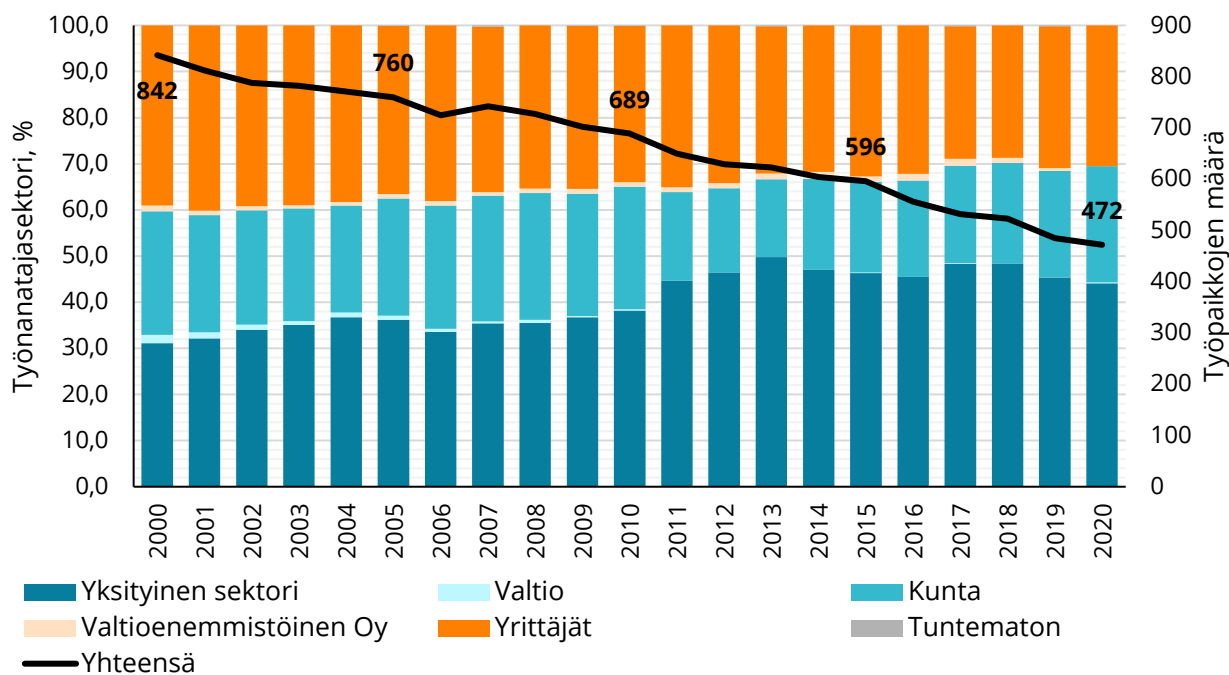
²¹ <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

3 TYÖLLISTYMISMAHDOLLISUUDET

3.1 TYÖPAIKAT

Kuten väestö, myös työpaikkojen (alueella työssäkäyvien) määrä vähentyi Rääkkylässä vuosina 2000–2020. Vuonna 2000 Rääkkylässä oli 842 työpaikkaa, mutta vuoteen 2020 mennessä työpaikkojen määrä vähentyi 472:een. Työpaikkojen määrä vähentyi 20 vuodessa yli 40 prosentilla (370 työpaikkaa). Kuntasektorin työpaikat vähenivät lähes puolella (–107 työpaikkaa). Myös yksityiseltä sektorilta väheni merkittävä määrä (–54) työpaikkoa. Yrittäjien määrä väheni 185:llä (56 %). (Kuvio 15, Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto.)

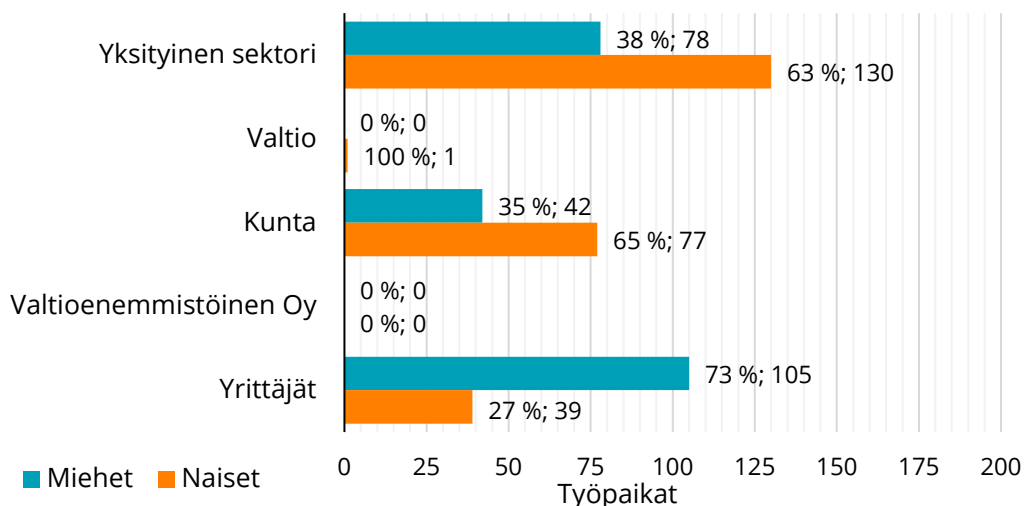
Työnantajasektoreiden osuudet muuttuivat hieman vuosina 2000–2020 Rääkkylässä. Yksityisen sektorin työpaikkojen osuus kasvoi 31 prosentista 44 prosenttiin ja kuntasektorin työpaikkojen osuus pysyi suhteellisen vakaana, 26 prosentissa. Valtion ja valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden työpaikat hävisivät kokonaan yhtä valtion työpaikkaa lukuun ottamatta. Yrittäjien osuus alueella työssäkäyvistä vähentyi kahdeksalla prosenttiyksiköllä 39 prosentista 31 prosenttiin. (Kuvio 15.)

Kuvio 15. Rääkkylän alueella työssäkäyvien (työpaikkojen) määrä sekä työnantajasektorien osuus työpaikoista vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti²².

Rääkkylän alueella työssäkäyvistä oli naisia 52 prosenttia. Naisten työpaikat keskittyivät yksityiselle sektorille ja kuntasektorille. Miehet työllistyivät eniten yrittäjiksi ja yksityiselle sektorille. Alueella työssäkäyvien työnantajasektorit eriytyivät sukupuolen mukaan siten, että kuntasektori (naisia 65 %) ja yksityinen sektori (63 % naisia) olivat naisvaltaisia. Puolestaan yrittäjistä suurin osa (73 %) oli miehiä, (Kuvio 16.)

²² Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkojulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

Kuvio 16. Rääkkylän alueella työssäkäyvät (työpaikat) työnantajasektorin ja sukupuolen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti²³.

Valtaosa Rääkkylän työpaikoista on palvelualoilla. Palvelualojen työpaikkaosuus vuonna 2020 oli 59 prosenttia, alkutuotannon työpaikkaosuus 27 prosenttia, jalostuksen 10 prosenttia ja työpaikoista neljän prosentin toimiala oli tuntematon. Rääkkylän työpaikoista suuri osa on keskittynyt kirkonkylän alueelle. Vuonna 2020 kirkonkylällä oli hieman alle 300 työpaikkaa eli 60 prosenttia kunnan kaikista työpaikoista. Rasivaaran-Piimälähdien alueella sijaitsi kahdeksan prosenttia työpaikoista ja Niemisen-Sintsin sekä Haapasalmen-Jaaman alueilla kuusi prosenttia kummallakin. Muiden alueiden työpaikkaosuus oli yhdestä neljään prosenttia. Kiesvaaran-Rasisalon sekä Varpasalon alueilla työpaikkoja oli alle kymmenen. Kirkonkylän työpaikat ovat valtaosin (84 %) palvelualoilla, kun muut osa-alueet ovat enimmäkseen alkutuotantovaltaisia. Noin 50 työpaikalle ei ole pystytty antamaan koordinaatteja, joten niitä ei ole sijoitettu millekään kunnan osa-alueelle, mutta ne sisältyvät koko kunnan lukuihin. (Taulukko 3, Kartta 4.)

Taulukko 3. Rääkkylän työpaikat pääelinkeinon ja kunnan osa-alueen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti²⁴.

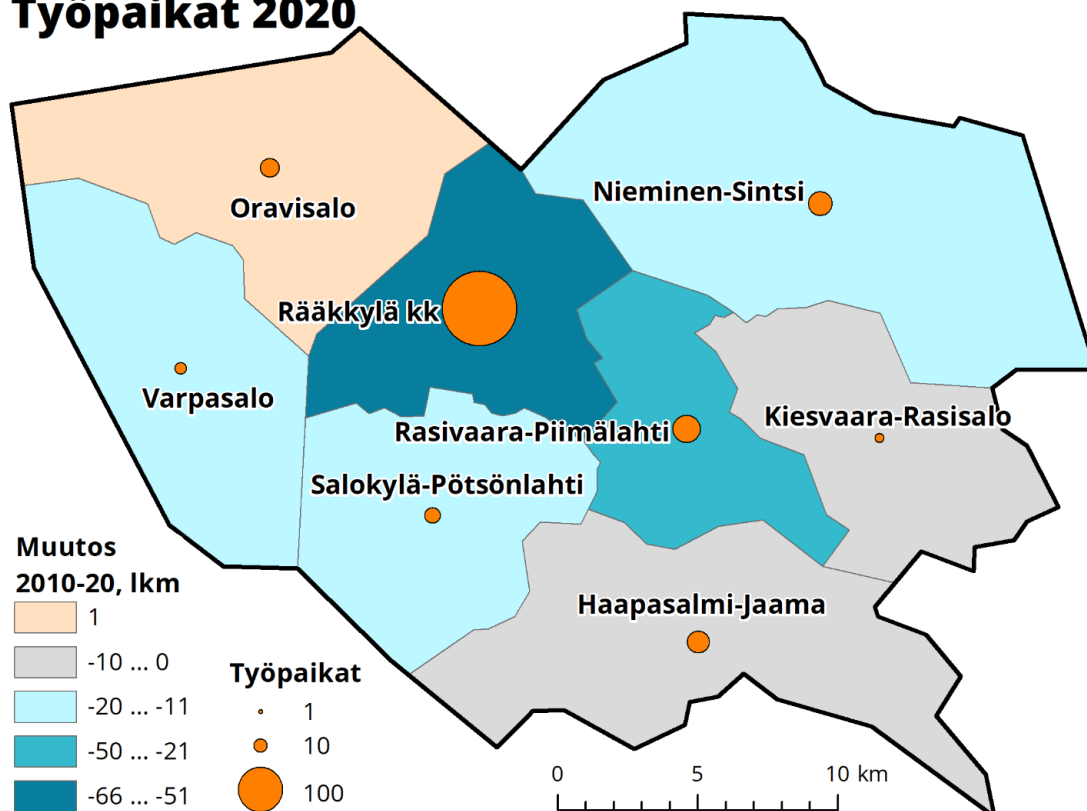
Kunnan osa-alue	Työpaikat		Osuus alueen työpaikoista, %			
	N	%	Alkutuo- tanto	Jalostus	Palvelut	Tuntema- ton
Yhteensä	472	100,0	27,1	10,2	59,1	3,6
Rääkkylä kk	282	59,7	8,2	8,2	83,7	0,0
Rasivaara-Piimälahti	38	8,1	60,5	21,1	18,4	0,0
Kiesvaara-Rasisalo	4	0,8	50,0	50,0	0,0	0,0
Nieminen-Sintsi	30	6,4	60,0	13,3	26,7	0,0
Oravisalo	19	4,0	42,1	26,3	31,6	0,0
Varpasalo	7	1,5	85,7	0,0	14,3	0,0
Haapasalmi-Jaama	26	5,5	69,2	19,2	11,5	0,0
Salokylä-Pötsönlahti	13	2,8	84,6	7,7	7,7	0,0
Tuntematon	53	11,2	35,8	0,0	32,1	32,1

²³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-
tattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

²⁴ <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

Vuosina 2010–2020 työpaikkojen määrä vähentyi Rääkkylän kunnan alueella 217 työpaikalla (–31 %). Eniten työpaikkoja hävisi Rääkkylän keskustaajaman alueelta, josta vähentyi 66 työpaikkaa (–19 %). Rasivaaran–Piimälähden alueelta hävisi 25 työpaikkaa (–40 %) ja Niemisen–Sintsin alueelta sekä Varpasalosta noin 15 työpaikkaa kummastakin. Oravisalossa työpaikkojen määrä kasvoi yhdellä. Muilta alueilta hävisi kymmenkunta työpaikkaa kultakin. Työpaikkojen vähäisen määrän vuoksi työpaikkojen määrien suhteelliset muutokset olivat suuria. (Kartta 4.)

Työpaikat 2020

Kartta 4. Rääkkylän työpaikat kunnan osa-alueittain vuonna 2020 sekä työpaikkojen määrän muutos vuosina 2010–2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti²⁵.

Taulukossa 4 on esitetty Rääkkylän työpaikkojen toimialajakauma vuoden 2019 lopussa. Siinä on nostettu esiin erityisesti Pohjois-Karjalan maakuntaohjelmassa (2022–202) mainitut maakunnan elinkeinorakenteen avaintoimialat metsäbiotalous, kaivannaisala, teknologiateollisuus, maatalous ja elintarvikeala, matkailu ja luovat alat. Näiden painopistealojen yhteenlaskettu osuus Rääkkylän työpaikoista vuonna 2019 oli 38 prosenttia. Lisäksi taulukossa on muita merkittävästi työllistäviä toimialoja. Terveys- ja sosiaalipalvelut on eniten työllistävä toimiala Rääkkylässä.

Vuonna 2019 palvelualan työpaikoista 71 prosenttia oli naistyöpaikkoja, ja naistyöpaikoista 78 prosenttia oli palveluissa. Terveys- ja sosiaalipalveluissa naistyöntekijöiden osuus oli 91 prosenttia. Miesten työpaikat jakautuivat tasaisemmin eri toimialoille. Julkisen sektorin työpaikat ovat kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteisiä tehtäviä, ja sen takia samantyyppisiä kaikissa kunnissa. Yksityisen sektorin työpaikat, joissa enemmistö miehistä toimii, ovat eriytyneet toimialaltaan kunta ja -aluetasolla. Työmarkkinoiden sukupuolisegregaatio jäykistää työmarkkinoita ja myös vaikeuttaa osaavan työvoiman saatavuutta. (Taulukko 4.)

²⁵ <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

Taulukko 4. Rääkkylän työpaikat toimialoittain ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Taulukossa on korostettu Pohjois-Karjalan älykkään erikoistumisen alat sekä muut paikallisesti merkittävät toimialat. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit²⁶.

Toimiala	Työ- paik- ko- jen lkm.	Toi- mialan osuus työpai- koista, %	Toimialan osuus miesten työpai- koista, %	Toimialan osuus naisten työpai- koista, %	Naistyö- paikko- jen osuus, %
Kaikki toimialat yhteensä	485	100,0	100,0	100,0	54,6
Metsätalous- ja teollisuus	37	7,6	15,0	1,5	10,8
02 Metsätalous ja puunkorjuu	27	5,6	10,5	1,5	14,8
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus	3	0,6	1,4		0,0
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	7	1,4	3,2		0,0
Teknologia- ja materiaaliteollisuus	12	2,5	3,6	1,5	33,3
18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen	1	0,2		0,4	100,0
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	4	0,8	0,9	0,8	50,0
25 Metallituotteiden valm. (pl. koneet ja laitteet)	1	0,2	0,5		0,0
32 Muu valmistus	6	1,2	2,3	0,4	16,7
Kaivannaistoiminta ja -jalostus	4	0,8	1,8	0,0	0,0
B Kaivostoiminta ja louhinta	4	0,8	1,8		0,0
Matkailu	11	2,3	0,9	3,4	81,8
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	11	2,3	0,9	3,4	81,8
Ruoka	113	23,3	33,2	15,1	35,4
01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut	103	21,2	31,8	12,5	32,0
10 Elintarvikkeiden valmistus	10	2,1	1,4	2,6	70,0
Muu jalostus	17	3,5	7,3	0,4	5,9
E Vesi-, viemäri- ja jätevesi- ja jätehuolto	1	0,2	0,5		0,0
F Rakentaminen	16	3,3	6,8	0,4	6,3
Palvelut	291	60,0	38,2	78,1	71,1
G Tukku- ja vähittäiskauppa	24	4,9	3,2	6,4	70,8
H Kuljetus ja varastointi	14	2,9	5,0	1,1	21,4
J Informaatio ja viestintä	3	0,6	0,9	0,4	33,3
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	6	1,2		2,3	100,0
L Kiinteistöalan toiminta	16	3,3	5,5	1,5	25,0
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekn. toim.	11	2,3	3,2	1,5	36,4
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	12	2,5	0,5	4,2	91,7
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	18	3,7	3,2	4,2	61,1
P Koulutus	23	4,7	1,4	7,5	87,0
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	119	24,5	5,0	40,8	90,8
R Taiteet, viihde ja virkistys	9	1,9	1,8	1,9	55,6
S Muu palvelutoiminta	14	2,9	3,2	2,6	50,0
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	6	1,2	1,8	0,8	33,3
X Toimiala tuntematon	16	3,3	3,6	3,0	50,0

²⁶ <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

Yritysten henkilöstömääriä ja liikevaihtoa tarkastellaan Rääkkylän kaikkien päätoimialojen (kirjaintaso) ja tärkeimpien 2-numerotasoisten toimialojen osalta. Rääkkylässä toimi vuonna 2020 yhteensä 231 yritystä, joilla oli yhteensä 232 toimipaikkaa. Toimipaikoista yli puolet (135) oli alkutuotannossa. Näistä hieman yli puolet toimi kasvinviljelyn ja kotieläintalouden parissa, ja 46 prosenttia metsätaloudessa ja puunkorjuussa. Seuraavaksi eniten Rääkkylässä oli teollisuuden (17), rakentamisen (17) sekä kuljetuksen ja varastoinnin toimipaikkoja (15). Henkilöstömäärällä mitattuna Rääkkylässä toimivien yritysten toimipaikat olivat pieniä, sillä niissä oli vuonna 2020 henkilöstöä keskimäärin 1,2 henkilöä toimipaikkaa kohden. Rääkkylässä yritysten toimipaikoissa työskenteli yhteensä 277 henkilöä. Eniten henkilöstöä oli maa- ja metsätalouden (40 %) sekä terveys- ja sosiaalipalvelujen (23 %) toimipaikoissa. Henkilöstömäärältään suurimpia olivat terveys- ja sosiaalipalvelujen toimipaikat, jonka toimipaikoissa työskenteli keskimäärin 10,5 henkilöä. (Taulukko 5.)

Vuonna 2020 Rääkkylässä toimivien yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 33,4 miljoonaa euroa. Liikevaihdosta 32 prosenttia syntyi terveys- ja sosiaalipalveluissa ja 20 prosenttia tukku- ja vähittäiskaupassa. Toimipaikkaa kohden suurinta liikevaihto oli sosiaali- ja terveyspalveluissa, 1,7 miljoonaa euroa. Toimipaikkaa kohden yli miljoonan liikevaihto oli vähittäiskaupassa. Yritysten toimipaikkojen keskimääräinen liikevaihto oli 144 000 euroa. Henkilöstömäärään suhteutettuna liikevaihto oli suurinta vähittäiskaupassa (414 000 €). Seuraavaksi suurinta liikevaihto oli rakennusallalla sekä informaatio- ja viestintäalalla. Rääkkylässä yritysten toimipaikkojen keskimääräinen liikevaihto oli 117 000 euroa työntekijää kohden. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Yritysten toimipaikat Rääkkylässä toimialoittain vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto²⁷. (. = salattu tieto)

Toimiala	Toimi- paikkoja	Henki- löstön lkm. yh- teensä	Liike- vaihto 1 000 €	Henki- löstö/ toimi- paikka	Liike- vaihto/ toimi- paikka 1 000 €	Liike- vaihto/ henkilö 1 000 €
Toimialat yhteensä *)	232	277	33 415	1,2	144,0	117,2
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	135	110	4 386	0,8	32,5	39,9
01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut	72	74	0	1,0	0,0	0,0
02 Metsätalous ja puunkorjuu	62	.	.	.	.	.
B Kaivostoiminta ja louhinta	1	.	.	.	.	.
C Teollisuus	17	27	2 815	1,6	165,6	104,3
10 Elintarvikkeiden valmistus	3	7	684	2,3	228,0	97,7
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkki- tuotteiden valmistus (pl. huonekalut)	4	2	272	0,5	68,0	136,0
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	2	.	.	.	.	.
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesi- huolto, jätehuolto	2	.	.	.	.	.
F Rakentaminen	17	15	3 157	0,9	185,7	210,5
43 Erikoistunut rakennustoiminta	9	10	2 350	1,1	261,1	235,0
G Tukku- ja vähittäiskauppa; mootto- riajoneuvojen korjaus	8	18	6 819	2,3	852,4	378,8
47 Vähittäiskauppa (pl. moottoriajo- neuvojen kauppa)	5	16	6 637	3,2	1327,4	414,8
H Kuljetus ja varastointi	15	9	1 190	0,6	79,3	132,2
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	2	.	.	.	.	.
J Informaatio ja viestintä	4	3	521	0,8	130,3	173,7
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3	5	0	1,7	0,0	0,0
L Kiinteistöalan toiminta	6	14	1 577	2,3	262,8	112,6
68 Kiinteistöalan toiminta	6	14	1 577	2,3	262,8	112,6
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekni- nen toiminta	5	4	211	0,8	42,2	52,8
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	3	6	235	2,0	78,3	39,2
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	6	63	10 655	10,5	1775,8	169,1
R Taiteet, viihde ja virkistys	1	.	.	.	.	.
S Muu palvelutoiminta	5	3	290	0,6	58,0	96,7

*) Liikevaihtoon yhteensä sisältää myös toimipaikat, joista tiedot salattu

Kunnassa olevien työpaikkojen jakautumista eri yrityskokoluokkiin kuvataan keskittymistilastolla. Työpaikkojen jakautuminen eri yrityskokoluokkiin kuvaa yritysten roolia työllistäjinä sekä esimerkiksi sitä, kuinka riippuvainen kunnan työllisyystilanne on muutamasta suuresta työllistäjästä. Yrityksen kokoluokka ilmaisee sen kaikkien toimipaikkojen (myös muissa

²⁷ <https://www.stat.fi/tup/yritystietopalvelu/kunnittainen-toimipaikkatilasto>

kunnissa ja maissa) yhteenlasketun henkilöstömäärän. Henkilöstön lukumäärä -sarakeessa on ilmoitettu Rääkkylän kunnassa sijaitsevien toimipaikkojen henkilöstömäärä. Valtaosa Rääkkylässä toimineista yrityksistä oli vuonna 2020 pieniä. Rääkkylässä toimivien yritysten työntekijöistä 64 prosenttia työskenteli mikroyrityksissä (alle 10 henkilöä) ja 16 prosenttia pienissä yrityksissä (10–49 henkilöä). Suuryrityksissä (yli 249 henkilöä) työskenteli 20 prosenttia yritysten toimipaikkojen henkilöstöstä. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Rääkkylän yritysten koko henkilöstön määrän mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto²⁸.

Yrityksen koko henkilöstömää- rän mukaan	Yritysten lukumäärä	Toimipaikkojen lukumäärä	Henkilöstön lukumäärä yhteensä	Osuus henkilöstöstä, %
0	122	122	13	5
1	60	60	52	18
2	19	19	38	13
3–4	16	16	51	18
5–9	5	5	30	10
10–19	3	3	43	15
20–49				
50–99	3	3	2	1
100–149				
150–199				
200–249				
250–499	1	2	26	9
500–999	1	1	20	7
1000–	1	1	11	4
Yhteensä	231	232	286	100

Kunnan työpaikkaomavaraisuus kuvaa alueella työssäkäyvien (työpaikkojen) ja alueella asuvien työllisten välistä määrällistä suhdetta²⁹. Kun työpaikkaomavaraisuus on yli sata, alueella on enemmän työpaikkoja kuin alueella asuvia työllisiä. Vuonna 2019 Rääkkylän työpaikkaomavaraisuus oli 77,8 prosenttia. Naisten työpaikkaomavaraisuus (87,5 %) oli korkeampi kuin miesten (68,8 %). Rääkkylän työpaikkaomavaraisuus oli alhainen teollisuudessa (48,5 %) ja tukku- ja vähittäiskaupassa (54,5 %). Merkittävistä työllistävistä toimialoista työpaikkaomavaraisuus oli suurinta julkisissa palveluissa, kuten koulutuksessa (100 %) ja terveys- ja sosiaalipalveluissa (94,4 %). (Taulukko 7.)

²⁸ <https://www.stat.fi/tup/yritystietopalvelu/kunnittainen-toimipaikkatilasto>

²⁹ Työpaikkaomavaraisuusaste=alueella työssäkäyvät/alueella asuvat työlliset *100

Taulukko 7. Rääkkylän työpaikkaomavaraisuus toimialan ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit³⁰.

Toimiala	Työlliset, hlö.	Työpaikat, hlö.	Työpaikkaomavaraisuusaste, %		
			Yht.	Miehet	Naiset
Kaikki toimialat yhteensä	623	485	77,8	68,8	87,5
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	131	130	99,2	97,9	102,8
01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut	101	103	102,0	100,0	106,5
02 Metsätalous ja puunkorjuu	29	27	93,1	95,8	80,0
03 Kalastus ja vesiviljely	1	0	0,0	0,0	0,0
B Kaivostoiminta ja louhinta	5	4	80,0	80,0	0,0
C Teollisuus	66	32	48,5	44,7	57,9
10 Elintarvikkeiden valmistus	13	10	76,9	100,0	70,0
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus	10	3	30,0	37,5	0,0
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	4	7	175,0	175,0	0,0
18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen	1	1	100,0	0,0	0,0
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	4	4	100,0	100,0	100,0
24 Metallien jalostus	1	0	0,0	0,0	0,0
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	12	1	8,3	10,0	0,0
26 Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus	1	0	0,0	0,0	0,0
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	13	0	0,0	0,0	0,0
32 Muu valmistus	5	6	120,0	125,0	100,0
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	1	1	100,0	100,0	0,0
F Rakentaminen	35	16	45,7	44,1	100,0
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	44	24	54,5	31,8	77,3
H Kuljetus ja varastointi	31	14	45,2	42,3	60,0
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	19	11	57,9	40,0	64,3
J Informaatio ja viestintä	9	3	33,3	50,0	20,0
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3	6	200,0	0,0	200,0
L Kiinteistöalan toiminta	16	16	100,0	100,0	100,0
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	20	11	55,0	46,7	80,0
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	19	12	63,2	33,3	68,8
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	30	18	60,0	63,6	57,9
P Koulutus	23	23	100,0	60,0	111,1
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	126	119	94,4	78,6	96,4
R Taiteet, viihde ja virkistys	10	9	90,0	100,0	83,3
S Muu palvelutoiminta	13	14	107,7	140,0	87,5
T Kotitalouksien toiminta työntantajina	6	6	100,0	100,0	100,0
X Toimiala tuntematon	16	16	100,0	100,0	100,0

³⁰ <https://www.stat.fi/tup/msind/index.html>

Rääkkylän alueella työssäkäyvistä 81 prosenttia oli rääkkyläläisiä ja lähes viidennes oli ulkopaikkakuntalaisia vuonna 2020. Kunnan alueella käytiin työssä eniten Joensuusta ja Kiteeltä. Muista yksittäisistä kunnista työssäkäynti Rääkkylässä oli vähäistä. Lukumääräisesti eniten ulkopaikkakuntalaisia työskenteli terveys- ja sosiaalipalvelujen (22), koulutuksen (18) sekä maa- ja metsätalouden (15) aloilla. (Taulukko 8.)

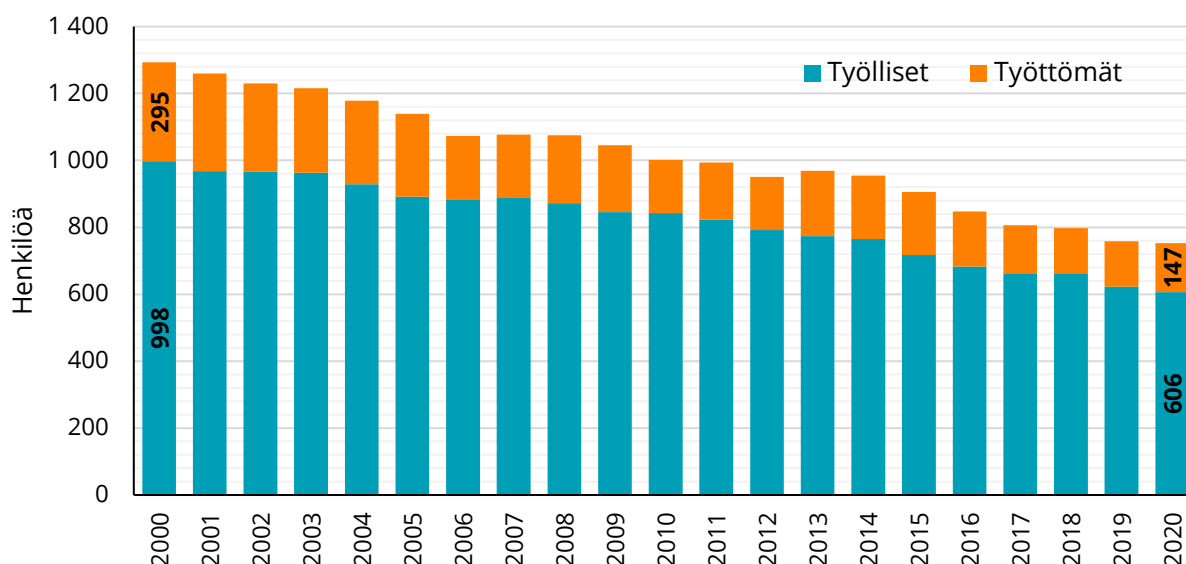
Taulukko 8. Rääkkylän alueella työssäkäyvät kotikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti³¹. (prosenttia alueella työssäkäyvistä)*

Toimiala	Rääkkylä	Sisäänpendelöijät				Yht. N	%*
		Joensuu	Kitee	Tohmajärvi	Muut kunnat		
Yhteensä	382	55	17	5	13	90	19,1
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	113	11	2	2	0	15	11,7
B Kaivostoiminta ja louhinta	4	0	0	0	0	0	0,0
C Teollisuus	19	5	1	0	0	6	24,0
F Rakentaminen	14	1	1	0	3	5	26,3
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	14	2	0	0	2	4	22,2
H Kuljetus ja varastointi	6	3	0	0	0	3	33,3
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	9	0	1	0	0	1	10,0
J Informaatio ja viestintä	2	0	0	0	1	1	33,3
K Rahoitustoiminta ja vakuutustoiminta	2	1	2	0	0	3	60,0
L Kiinteistöalan toiminta	13	1	0	0	0	1	7,1
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	10	0	0	0	2	2	16,7
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	14	5	0	0	0	5	26,3
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; paikallinen sosiaalivakuutus	17	1	1	0	0	2	10,5
P Koulutus	8	14	1	2	1	18	69,2
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	100	10	7	1	4	22	18,0
R Taiteet, viihde ja virkistys	8	0	0	0	0	0	0,0
S Muu palvelutoiminta	9	1	1	0	0	2	18,2
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	3	0	0	0	0	0	0,0
Tuntematon	17	0	0	0	0	0	0,0

3.2 TYÖVOIMA

Rääkkylässä asui vuoden 2020 lopussa pääasiallisen toiminnan mukaan 753 työvoimaan kuuluvaa henkilöä. Heistä hieman yli 600 oli työllisiä ja työttömiä oli 147. Vuodesta 2000 vuoteen 2020 työvoiman määrä pienentyi 540 henkilöllä (–42 %). Työllisten määrä vähentyi 39 prosentilla ja työttömien määrä vähentyi 50 prosentilla. (Kuvio 17.)

³¹ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

Kuvio 17. Räikkylässä asuva työvoima vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti³².

Räikkylän työllisestä työvoimasta 76 prosenttia oli vuonna 2019 palkansaajia. Maa- ja metsätalousyrittäjiä oli 13 prosenttia ja kymmenen prosenttia muiden alojen yrittäjiä. Työllisistä 49 prosenttia oli naisia. Miehet olivat naisia useammin ammattiasemaltaan yrittäjiä. Työllisistä miehistä yrittäjinä toimi 32 prosenttia ja työllisistä naisista vain 15 prosenttia. Myös palkansaajien ja -miesten sosioekonomisessa asemassa oli eroja. Naisista suurin osa oli toimihenkilöitä ja miehistä työntekijöitä. (Taulukko 9.)

Taulukko 9. Räikkylän työllinen työvoima ammattiaseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2019. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti³³.

Työllisten ammattiasema	Työllisten määrä	Osuus työllisistä, %		
		Yhteensä	Naisista	Miehistä
Yrittäjät	149	23,9	14,9	32,5
- Maa- ja metsätalousyrittäjät	84	13,5	7,3	19,4
- Muut yrittäjät	65	10,4	7,6	13,1
Palkansaajat	474	76,1	85,1	67,5
Työlliset yhteensä	623	100,0	100,0	100,0
Palkansaajien sosioekonominen asema	Palkansaajien määrä	Osuus kaikista työllisistä, %	Osuus palkansaajista, %	
			Naisista	Miehistä
- Ylemmät toimihenkilöt	55	8,8	10,5	13,0
- Alemmat toimihenkilöt	192	30,8	58,5	19,0
- Työntekijät	215	34,5	29,5	64,4
- Tuntematon	12	1,9	1,6	3,7
Palkansaajat yhteensä	474	76,1	100,0	100,0

³² Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkojulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

³³ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

Vuonna 2020 Rääkkylän työllisistä joka viides työskenteli maa- ja metsätaloudessa ja terveys- ja sosiaalipalveluissa. Seuraavaksi eniten rääkkyläläisiä työllistivät teollisuus (11 %), tukku- ja vähittäiskauppa (7 %), rakentaminen (6 %) ja kuljetus ja varastointi (5 %) sekä julkinen hallinto ja maanpuolustus (5 %). (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Rääkkylän työllinen työvoima toimialan ja korkeimman suoritettun koulutusasteen mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti³⁴.

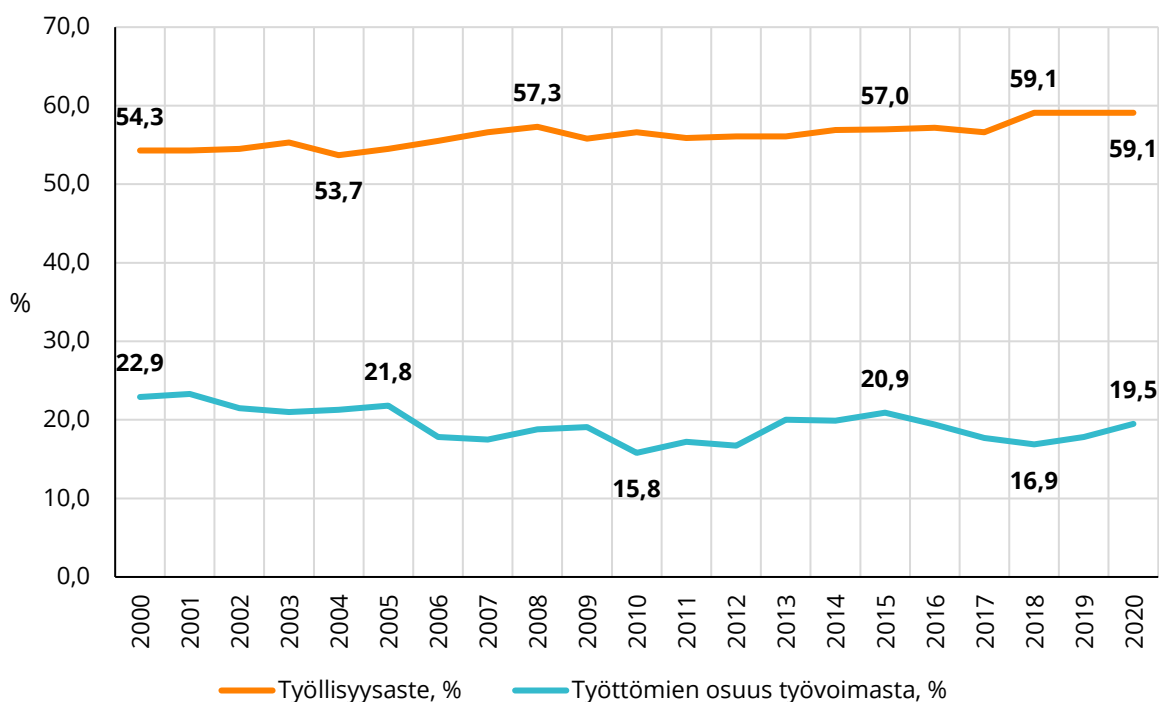
Toimiala	Koulutusaste, %				Yhteensä	
	Toinen aste	Alin korkea-aste / alempi korkea-koulusaste	Ylempi korkea-koulusaste/tutkijakoulutusaste	Vain perusaste	N	%
Yhteensä	65,3	19,7	6,3	8,7	623	100,0
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	67,9	16,8	3,8	11,5	131	21,0
B Kaivostoiminta ja louhinta	60,0	0,0	0,0	40,0	5	0,8
C Teollisuus	74,2	16,7	0,0	9,1	66	10,6
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto	100,0	0,0	0,0	0,0	1	0,2
F Rakentaminen	82,9	2,9	0,0	14,3	35	5,6
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus	68,2	18,2	0,0	13,6	44	7,1
H Kuljetus ja varastointi	77,4	0,0	0,0	22,6	31	5,0
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	73,7	21,1	0,0	5,3	19	3,0
J Informaatio ja viestintä	66,7	0,0	22,2	11,1	9	1,4
K Rahoitustoiminta ja vakuutustoiminta	33,3	66,7	0,0	0,0	3	0,5
L Kiinteistöalan toiminta	81,3	12,5	0,0	6,3	16	2,6
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	35,0	40,0	10,0	15,0	20	3,2
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	84,2	10,5	0,0	5,3	19	3,0
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	26,7	53,3	13,3	6,7	30	4,8
P Koulutus	26,1	17,4	56,5	0,0	23	3,7
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	66,7	23,8	7,1	2,4	126	20,2
R Taiteet, viihde ja virkistys	30,0	40,0	30,0	0,0	10	1,6
S Muu palvelutoiminta	46,2	38,5	7,7	7,7	13	2,1
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	100,0	0,0	0,0	0,0	6	1,0
Tuntematon	75,0	25,0	0,0	0,0	16	2,6

Noin neljännes Rääkkylän työllisestä työvoimasta oli vuonna 2020 korkeakoulutettuja. Toisen asteen tutkinnon suorittaneita oli 65 prosenttia ja yhdeksällä prosentilla ei ollut

³⁴ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

perusasteen jälkeistä tutkintoa. Määrällisesti eniten korkeakoulutettuja työskenteli terveys- ja sosiaalipalveluissa (39), maa-, metsä- ja kalataloudessa (27), julkisessa hallinnossa ja maanpuolustuksessa (20) sekä koulutuksessa (17). Korkeakoulutettujen osuus oli suurinta koulutuksen (74 %), taiteen, viihteen ja virkistystyksen alalla (70 %), ja julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen toimialoilla (67 %). Lisäksi ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan (50 %) ja muun palvelutoiminnan (46 %) toimialoilla oli huomattavat määrät korkeakoulutettuja. Muilla aloilla selkeä enemmistö oli korkeintaan toisen asteen koulutuksen suorittaneita. Määrällisesti eniten ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevia työllisiä oli maa-, metsä ja kalatalouden, kuljetuksen ja varastoinnin sekä tukku- ja vähittäiskaupan toimialoilla. Suhteellisesti eniten vain perusasteen suorittaneita kuljetuksen ja varastoinnin (23 %) sekä ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan (15 %) aloilla. (Taulukko 10.)

Rääkkylän työllisyysaste parantui tarkastelujaksolla, mutta se ei perustunut työllisten määrän kasvuun vaan työikäisten määrän vähenemiseen. Työllisyysaste oli alimmillaan (53,7 %) vuonna 2004 ja korkeimmillaan (59,1 %) vuosina 2018–2020. Työllisyysaste pysyi vuodet 2008–2017 noin 57 prosentissa, josta se nousi 59 prosenttiin vuonna 2018. Työttömien osuudessa työvoimasta oli korkealla tasolla koko tarkastelujakson ajan. Alimmillaan se oli 15,8 prosenttia vuonna 2010 ja suurimmillaan 23,3 prosenttia vuonna 2001. 2000-luvun alkuvuosikymmenellä työttömien osuus työvoimasta pienentyi. Koronapandemian aikaan vuonna 2020 työttömien osuus työvoimasta oli lähes kaksi prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2019. (Kuvio 18.)

Kuvio 18. Rääkkylän työllisyysaste sekä työttömien osuus työvoimasta vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Stat-Fin, Kuntien avainluvut³⁵.

Työ- ja elinkeinoministerin työnvälitystilaston mukaan lokakuussa 2022 Rääkkylässä oli 94 työtöntä työnhakijaa, mikä oli vähemmän kuin samana ajankohtana kahtena edellisenä vuonna. Lokakuussa 2022 työttömien osuus työvoimasta oli 12,5 prosenttia, joten

³⁵ <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS>

työttömien osuus työvoimasta vähentyi hieman yli kahdella prosenttiyksiköllä vuotta aiempaan verrattuna. Koko Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta oli 11,8 prosenttia. Lokakuussa 2022 Rääkkylässä työttömistä oli miehiä 66 prosenttia ja pitkäaikaistyöttömiä 31 prosenttia. Työvoimapalveluissa oli 7,8 prosenttia työvoimasta, ja aktivointiaste³⁶ (38,6 %) oli korkeampi kuin koko Pohjois-Karjalassa (33,2 %). (Taulukko 11.)

Taulukko 11. Työttömyys Rääkkylässä lokakuussa 2020,2021 ja 2022. Lähde: TEM, Työnvälitystilasto³⁷.

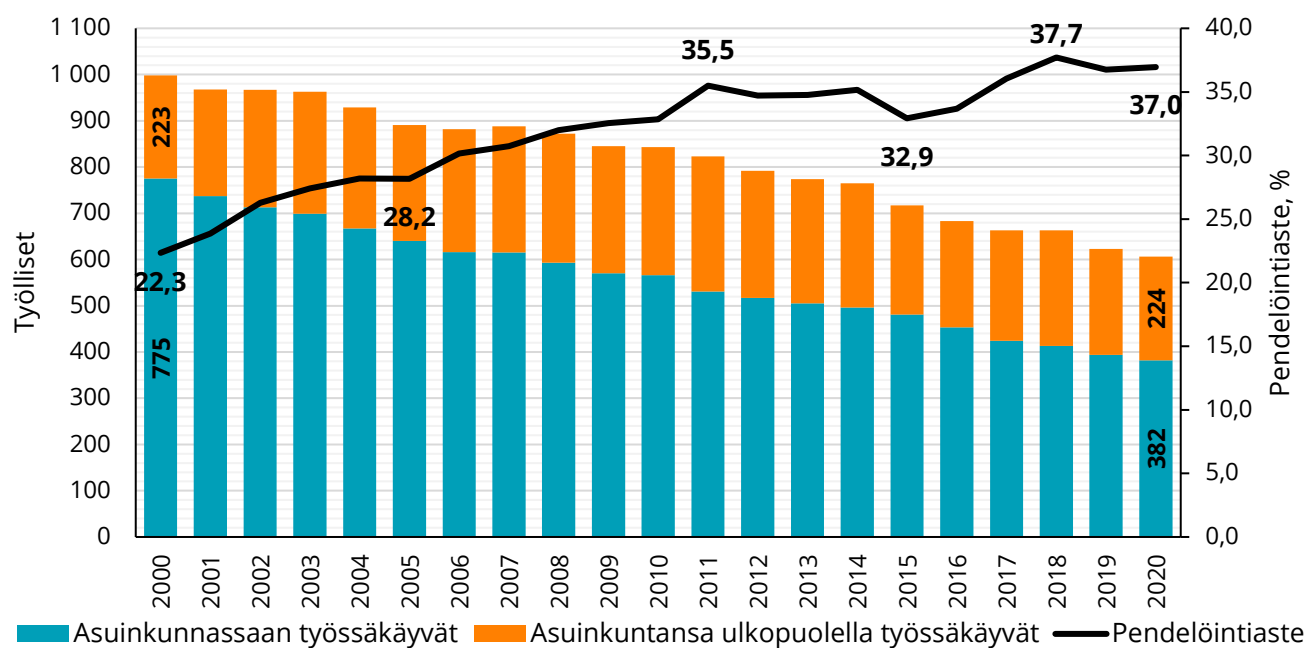
Työttömyyden avainluvut	10/2020	10/2021	10/2022
Työttömät työnhakijat	138	112	94
TK:n Työssäkäyntitilaston työvoima	798	758	753
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	17,3	14,8	12,5
Työttömät työnhakijat, miehet (% työttömistä)	81 (59 %)	69 (62 %)	62 (66 %)
Työttömät työnhakijat, naiset (% työttömistä)	57 (41 %)	43 (38 %)	32 (34 %)
Alle 20-v. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	..	..	..
Alle 25-v. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	..	5 (5 %)	5 (5 %)
Yli 50-v. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	82 (59 %)	75 (67 %)	56 (60 %)
Vamm./pitkäaik.sair. työttömät työnhakijat (% työttömistä)	15 (11 %)	17 (15 %)	10 (11 %)
Ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita (% työttömistä)	9 (7 %)	5 (5 %)	10 (11 %)
Pitkäaikaistyöttömät (% työttömistä)	44 (32 %)	47 (42 %)	29 (31 %)
Aktivointiaste laskentapäivänä (%)	33,0	35,3	38,6
-TE-hallinnon palveluissa yhteensä (lkm.)	68	61	59
-TE-hallinnon palveluissa olevien osuus työvoimasta	8,5 %	8,0 %	7,8 %
-Työvoimakoulutuksessa olevat laskentapäivänä (lkm.)	..	..	8
- Valmennuksessa olevat laskentapäivänä (lkm.)	..	0	..
-Työllistettynä olevat laskentapäivänä (lkm.)	20	22	27
-Työ- ja koulutuskokeilussa olevat laskentapäivänä (lkm.)	..	5	..
-Vuorotteluvapaasijaiset laskentapäivänä (lkm.)	0	0	0
-Kuntouttavassa työtoiminnassa laskentapäivänä (lkm.)	26	17	11
-Omaehtoisessa opiskelussa laskentapäivänä (lkm.)	15	13	8
Avoimet työpaikat kuukauden laskentapäivänä (lkm.)	7	7	20
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana (lkm.)	6	10	..

Rääkkylän työllisestä työvoimasta 382 henkilöä (63 %) työskenteli vuonna 2020 kotikunnassaan ja 224 (37 %) kävi työssä Rääkkylän ulkopuolella. Pendelöivien eli kotikunnan ulkopuolella työssä käyvien määrä oli lähes 300 henkilöä vuosina 2007–2012, jonka jälkeen määrä vähentyi. Erityisesti vuosina 2005–2015 Rääkkylässä työskentelevien määrä vähentyi (–25 %) ja pendelöivien määrä lisääntyi. Tarkasteluajanjaksolla pendelöivien osuus kasvoi 22 prosentista 37 prosenttiin. Rääkkylä kuuluu Joensuun työssäkäyntialueeseen³⁸. Joensuuhun pendelöi 19 prosenttia (114) kunnan työllisistä. Kiteelle pendelöi 50 henkilöä ja Liperiin alle 20. Rääkkylän työllisestä työvoimasta 96 % työskenteli Pohjois-Karjalan alueella, ja työssäkäynti muissa maakunnissa oli vähäistä. (Kuvio 19, Kartta 5.)

³⁶ Aktivointiaste = TE-hallinnon palveluissa olevien osuus työttömien työnhakijoiden ja TE-hallinnon palveluissa olevien summasta

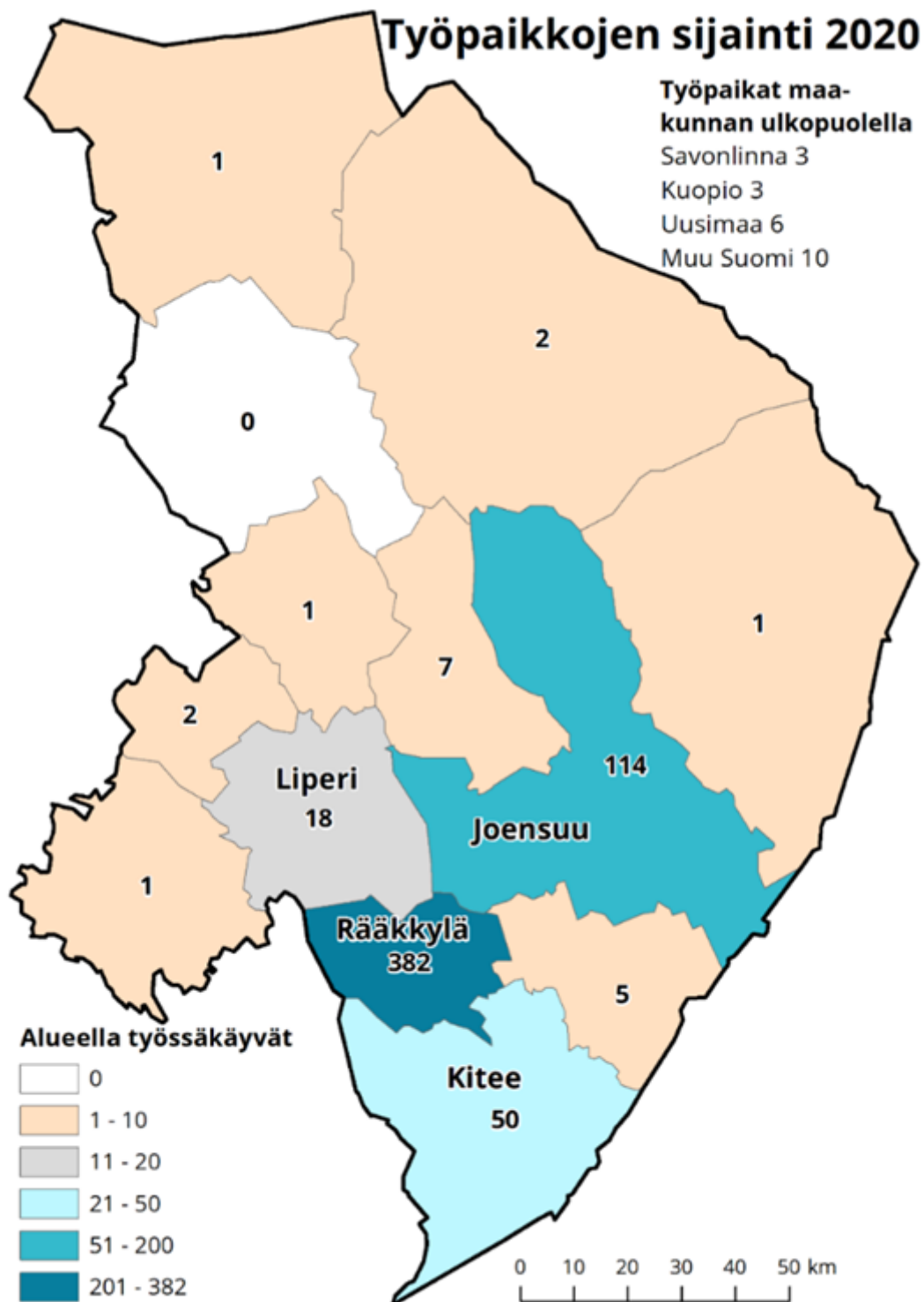
³⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työnvälitystilasto [verkkajulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 3.10.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyonv>

³⁸ Kunta kuuluu keskuskunnan työssäkäyntialueeseen, jos sen työllisestä työvoimasta vähintään 10 prosenttia työllisestä työvoimasta pendelöi keskuskuntaan. Luokitus: Työssäkäyntialueet 2023 | Tilastokeskus (stat.fi)

Kuvio 19. Räikkylässä asuvat työlliset työpaikan sijaintikunnan mukaan vuosina 2000–2020. Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti³⁹.

³⁹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu: 30.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/tyokay>

Kartta 5. Rääkkylän työllisen työvoiman työpaikkojen sijainti vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeino-
rakenne ja työssäkäynti⁴⁰.

⁴⁰ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

Rääkkylän työllisen työvoiman pendelöijien määrä ja suhteellinen osuus vaihtelivat toimialoittain. Vuonna 2020 pendelöitiin määrällisesti eniten terveys- ja sosiaalipalvelujen työpaikkoihin (33 työllistä) ja teollisuuden työpaikkoihin (31 työllistä). (Taulukko 12.)

Taulukko 12. Rääkkylän työllinen työvoima työpaikan sijaintikunnan ja toimialan mukaan vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti⁴¹. (prosenttia työllisestä työvoimasta)*

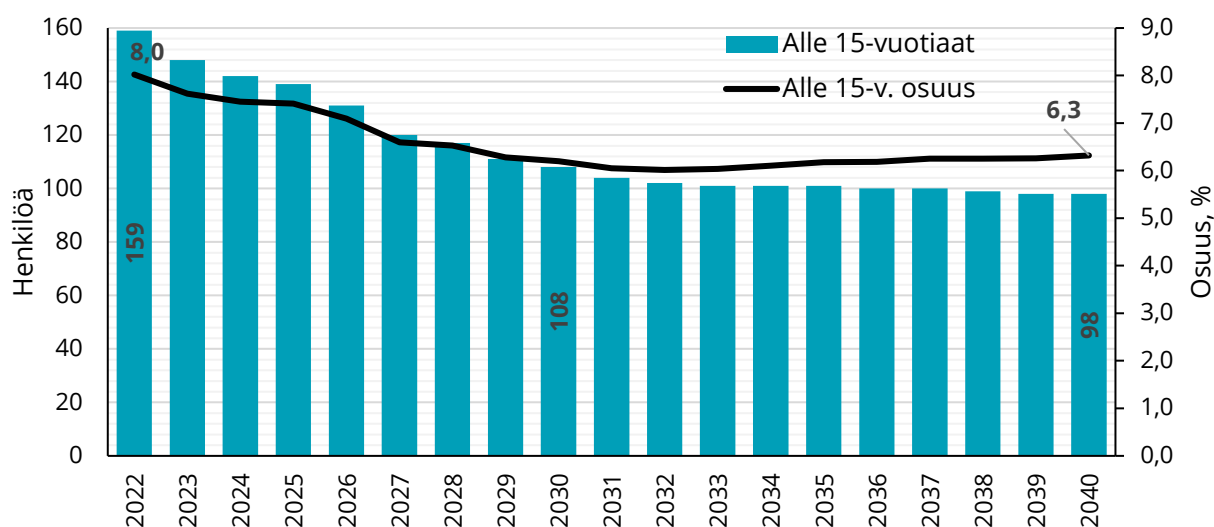
Toimiala	Rääk- kylä	Ulospendelöijät					
		Joensuu	Kitee	Liperi	Muut kunnat	Yht. N	%*
Yhteensä	382	114	50	18	42	224	37,0
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	113	6	3	0	2	11	8,9
B Kaivostoiminta ja louhinta	4	0	1	0	0	1	20,0
C Teollisuus	19	12	6	7	6	31	62,0
F Rakentaminen	14	14	3	3	5	25	64,1
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	14	17	8	1	2	28	66,7
H Kuljetus ja varastointi	6	9	1	0	8	18	75,0
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	9	5	1	2	1	9	50,0
J Informaatio ja viestintä	2	3	2	0	2	7	77,8
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	2	0	2	0	0	2	50,0
L Kiinteistöalan toiminta	13	2	0	0	0	2	13,3
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	10	3	1	0	2	6	37,5
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	14	10	1	1	2	14	50,0
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	17	10	3	0	2	15	46,9
P Koulutus	8	5	5	2	4	16	66,7
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	100	15	12	2	4	33	24,8
R Taiteet, viihde ja virkistys	8	1	0	0	0	1	11,1
S Muu palvelutoiminta	9	2	1	0	2	5	35,7
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	3	0	0	0	0	0	0,0
Tuntematon	17	0	0	0	0	0	0,0

⁴¹ https://www.stat.fi/tup/vaesto_tyossakaynti/index.html

4 PALVELUJEN TARVE JA SAAVUTETTAVUUS

Väestömäärän ja -rakenteen muutokset vaikuttavat julkisten palvelujen järjestämiseen. Palvelutarpeiden muutokset edellyttävät palvelutarjonnan uudelleenmitoitusta. Rääkkylässä palvelujen tarjontaa on jouduttu sopeuttamaan voimakkaasti siten, että kaikki julkiset palvelut sijaitsevat Rääkkylän keskustaajamassa. Kasvatus- ja sivistyspalvelut on keskitetty kirkonkylään, jossa on päiväkoti ja yhtenäiskoulu, jossa on esikoulu ja vuosiluokat 1–9. Lisäksi Keski-Karjalan kansalaisopistolla on toimintaa Rääkkylässä. Keskustaajamassa on kunnanvirasto, sosiaalitoimisto, terveysasema, paloasema sekä useita hoiva- ja hoitokoteja. Vapaa-ajan palveluista keskustaajamassa on kirjasto, nuorisotalo, keilahalli-kuntosali sekä erilaisia urheilukenttiä ja kuntoratoja. Kaupallisista palveluista Rääkkylän keskustaajamassa sijaitsee päivittäistavarakauppa, apteekki, pankki, posti sekä polttoaineen jakelupiste. Lisäksi Kompakassa toimii kyläkauppa ja Rasivaarassa polttoaineen jakelupiste.

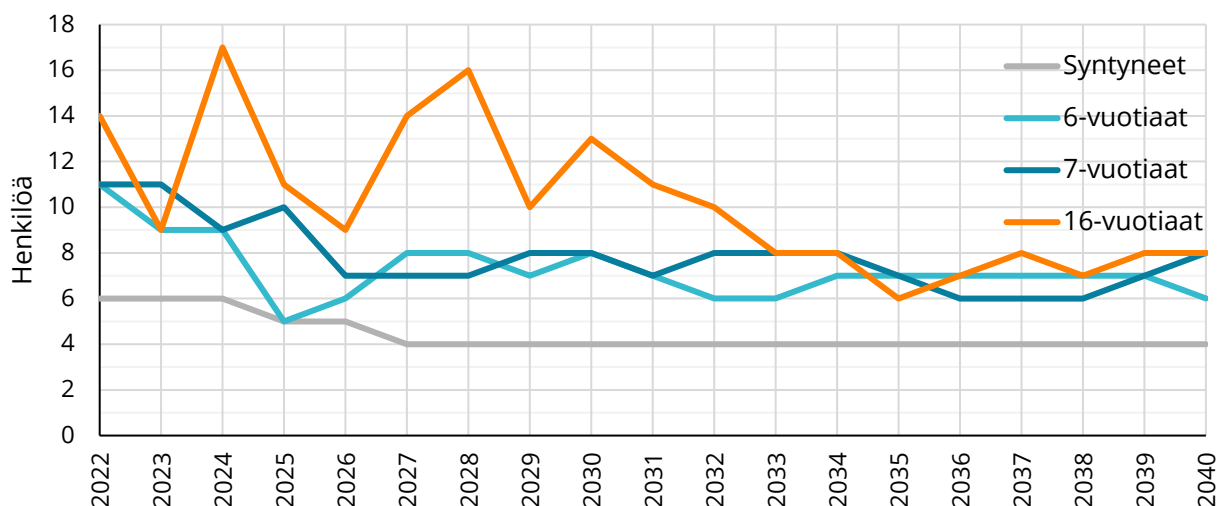
Kasvatus- ja opetuspalvelujen tarpeen määrittää lasten määrä. Tilastokeskus ennustaa Rääkkylän alle 15-vuotiaan väestön määrän vähenevän. Vuoden 2021 lopussa Rääkkylässä oli 162 alle 15-vuotiasta lasta. Määrän ennustetaan vähenevän vuoteen 2030 mennessä 108 ja vuoteen 2040 mennessä 98 lapseen. Lasten määrän vähenemisen ennustetaan jatkuvan 2020-luvulla nopeana ja hidastuvan 2030-luvulla. Vuotuisen vähenemisen ennustetaan olevan 2020-luvulla viisi lasta ja 2030-luvulla yksi lapsi vuodessa. Samanaikaisesti alle 15-vuotiaiden osuuden kunnan väestöstä ennustetaan vähenevän. (Kuvio 20.)

Kuvio 20. Rääkkylän alle 15-vuotiaan väestön ennustettu määrä ja osuus koko väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste⁴².

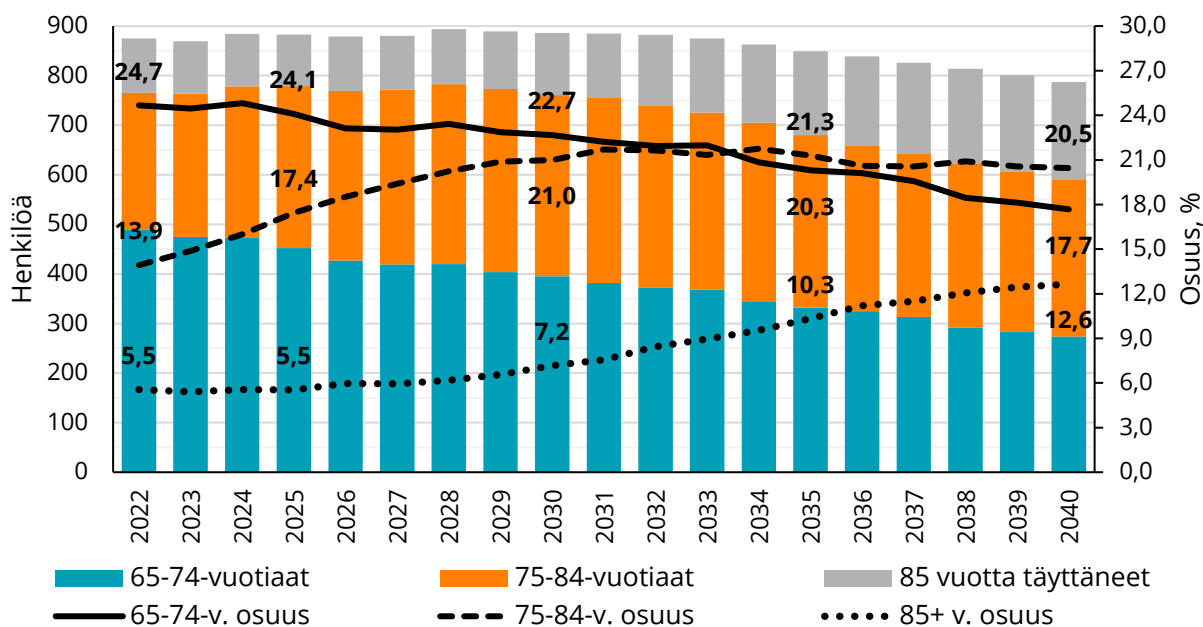
Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Rääkkylässä syntyvien lasten määrä pysyy pieninä vuosina 2022–2040. Myös 6- ja 7-vuotiaiden eli esikoulun ja koulun aloittavien ikäluokien koon ennustetaan pienenevän. Ennusteessa koulutaipaleensa aloittavien lasten määrä vähenee 2020-luvun puolivälissä kahdeksaan lapseen vuodessa ja 2030-luvulla kuuteen lapseen vuodessa. Samoin 16-vuotiaiden lukion tai toisen asteen ammatillisen koulutuksen aloittavien ikäluokan ennustetaan pienenevän 2030-luvulla. 2020-luvulla 16-vuotiaiden ikäluokan koon ennustetaan olevan 9–17 nuorta ja laskevan 2030-luvulla alle kymmeneen 16-vuotiaaseen. (Kuvio 21.)

⁴² Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Vii-tattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn>

Kuvio 21. Syntyneiden sekä 6-, 7- ja 16-vuotiaiden ikäluokkien ennustettu koko Rääkkylässä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne; Väestöennuste⁴³.

Ikääntyneiden määrä ja toimintakyky määrittävät ikäihmisten palvelujen tarvetta. Rääkkylässä ikäihmisten palvelujen tarve kasvaa, sillä kunnan väestö ikääntyy. Ennusteen mukaan Rääkkylässä 65 vuotta täyttäneiden määrä pysyy miltei samana vuoteen 2028 asti. Tämän jälkeen heidän määränsä ennustetaan vähenevän. Vuonna 2040 65 vuotta täyttäneitä ennustetaan olevan 787 kun vuoden 2022 lopulla heitä on 875. Kunnan väestö ikääntyy, sillä 85 vuotta täyttäneiden osuuden väkiluvusta ennustetaan yli kaksinkertaistuvan vuoteen 2040 ja samalla 75–84-vuotiaiden osuus kasvaa lähes puolella. Vuonna 2040 65 vuotta täyttäneiden osuuden ennustetaan olevan 51 prosenttia kunnan väestöstä. (Kuvio 22.)

Kuvio 22. 65 vuotta täyttäneiden ennustettu määrä ja osuus Rääkkylän väestöstä vuosina 2022–2040. Lähde: Tilastokeskus, Väestöennuste; Väestörakenne⁴⁴

⁴³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn> ; Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

⁴⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaenn> ; Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 12.9.2022]. Saantitapa: <https://stat.fi/tilasto/vaera>

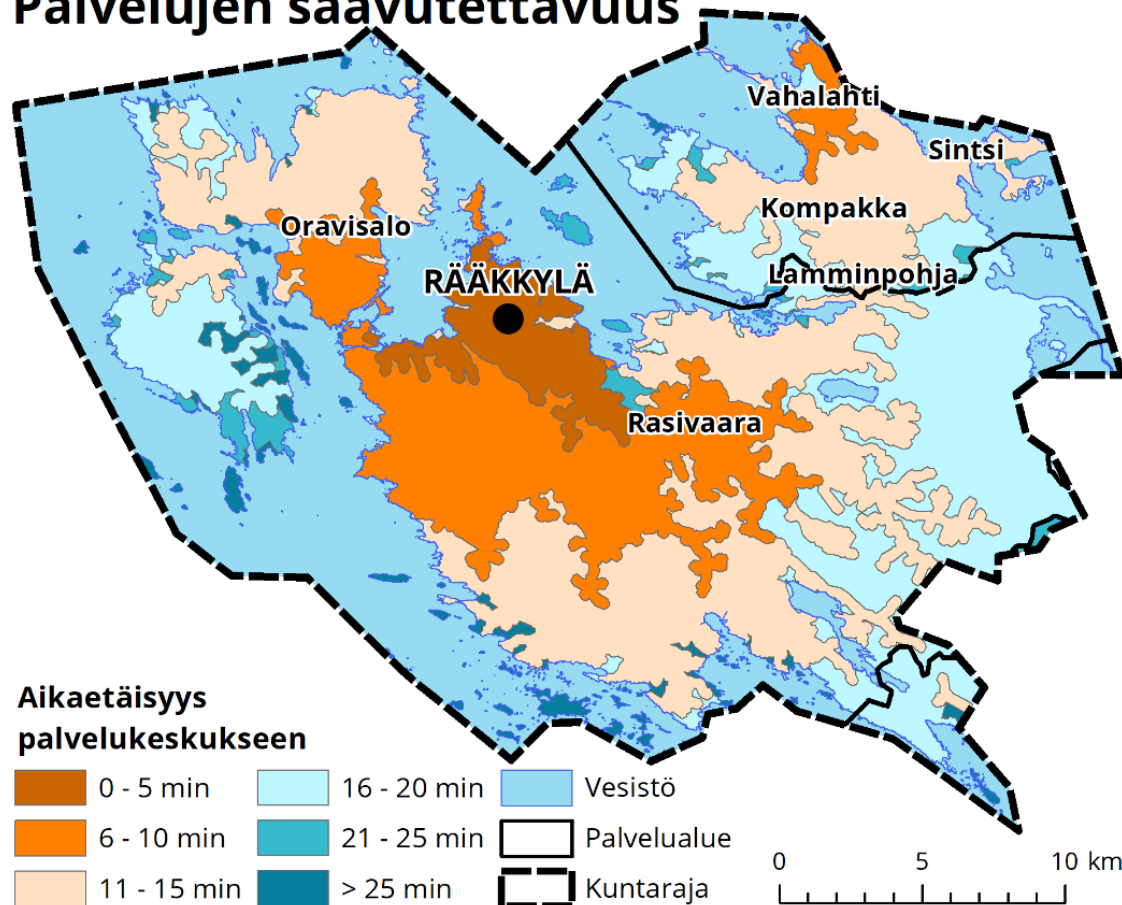
Palvelun saavutettavuuteen vaikuttavat palvelun sijainti ja sen käyttäjän asuinpaikka sekä palvelun tavoittamiseksi tehdyn matkan matkavastukset, joita voidaan mitata esimerkiksi etäisyytenä, käytettynä aikana tai rahallisena kustannuksena. Palvelujen saavutettavuutta tarkastellaan tässä aikaetäisyytenä henkilöautolla kuljettaessa kuntalaisten asuinpaikoilta lähimpään palvelukeskukseen.

Vuonna 2021 valtaosalle räikkyläläisistä (84 %) Räikkylän keskustaajama oli lähin palvelukeskus. Kunnan koilliskulmalla Hammaslahti on lähin palvelu keskus. Tällä alueella asui 14 prosenttia kunnan väestöstä. Kunnan kaakkoisosassa puolestaan pienellä alueella Kitee on lähin palvelukeskus. Hieman yli puolet (56 %) kunnan väestöstä asui enintään kymmenen minuutin etäisyydellä kuntakeskuksesta. Kunnan lähes koko väestö asui 20 minuutin etäisyydellä palveluista. Räikkyläläisten mediaanietäisyys lähimpään palvelukeskukseen oli noin yhdeksän minuuttia. (Taulukko 13, Kartta 6.)

Taulukko 13. Räikkylän asukkaiden aikaetäisyys lähimpään palvelukeskukseen henkilöautolla vuonna 2021. Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR; Väylävirasto, Digiroad.

Etäisyys palvelukeskukseen	Palvelukeskus					
	Väestö yht.	Räikkylä	Hammaslahti	Kitee	Osuus, %	Kum. %
0–5 min	660	660			33,0	33,0
6–10 min	499	455	44		24,9	57,9
11–15 min	690	484	206		34,5	92,4
16–20 min	143	80	33	30	7,1	99,6
21–30 min	9	9			0,4	100,0
Osuus, %	100,0	84,4	14,1	1,5	100,0	

Palvelujen saavutettavuus

Kartta 6. Aikaetäisyys lähimpään palvelukeskukseen maanteitä pitkin henkilöautolla sekä keskusten palvelualueiden (alue, jolta on lyhin matka ko. keskukseen) rajat. Lähde: Väylävirasto, Digiroad.

5 KUNTATALOUS

Väestön väheneminen ja vanheneminen haastavat Rääkkylän, kuten muidenkin kuntien, taloutta. Kuntakonsernin pitkän aikavälin taloudellista kehitystä kuvaava kertynyt ylijäämä oli Rääkkylässä vuonna 2021 negatiivinen eli alijäämäinen noin 1 160 euroa asukasta kohden. Pohjois-Karjalassa ja Rääkkylän kanssa saman kokoluokan kunnissa keskimärien ylijäämää oli kertynyt vajaat 1 800 euroa asukasta kohden. Rääkkylän omavaraisuusaste (23,6 %) oli huomattavasti verrokkeja matalampi. Rääkkylä oli velkaantunut hieman verrokkeja vähemmän (5 668 e/as), mutta sillä oli heikompi lainanhoitokyky (0,7). Rääkkylän tuloveroprosentti oli hieman verrokkeja korkeampi (21,50 %), mutta verotulot asukasta kohden olivat pienemmät (3 166 e/as), mikä kertoo Rääkkylän keskimääräistä matalammasta tulotasosta. Vastaa- vasti valtionosuudet olivat Rääkkylässä verrokkeja merkittävästi korkeammat (5 347 e/as). Opetus- ja kulttuuritoimen nettokäyttökustannukset olivat Rääkkylässä matalammat kuin verrokkikunnissa (1 271 e/as), mutta sosiaali- ja terveystoimen kustannukset olivat Rääkkylässä huomattavan korkeat (5 569 e/as). Sekä korkeat sote-menot että valtionosuuksien suuruus johtuvat merkittävältä osin Rääkkylän huomattavan korkeasta sairastavuudesta ja ikääntyvästä väestöstä. (Taulukko 14.)

Taulukko 14. Rääkkylän kuntakonsernin taloudelliset tunnusluvut vuonna 2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot; Tilastokeskus, Kuntien avainluvut⁴⁵,

Tunnusluku	Rääkkylä	Pohjois-Karjala	2 001-5 000 as. kunnat	Manner-Suomi
Kertynyt ylijäämä, e/as.	-1 158	1 754	1 792	2 984
Omavaraisuusaste, %	23,6	42,3	41,6	42,3
Vuosikatteen suhde poistoihin, %	106,0	122,1	148,3	140,4
Tulovero, %	21,50	20,73	21,31	20,02
Verotulot, e/as.	3 166	3 744	3 890	4 604
Valtionosuudet, e/as.	5 347	3 315	3 957	2 045
Lainat ja vuokravastuut, e/as.	5 668	6 863	6 455	9 065
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	39,2	58,6	53,1	82,6
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	1,4	1,7	1,3
Opetus- ja kulttuuritoimen nettokäyttökustannukset, e/as. (2020)	1 271	1 844	1 931	2 076
Sosiaali- ja terveystoimen nettokäyttökustannukset, e/as. (2020)	5 569	3 920	4 515	3 632

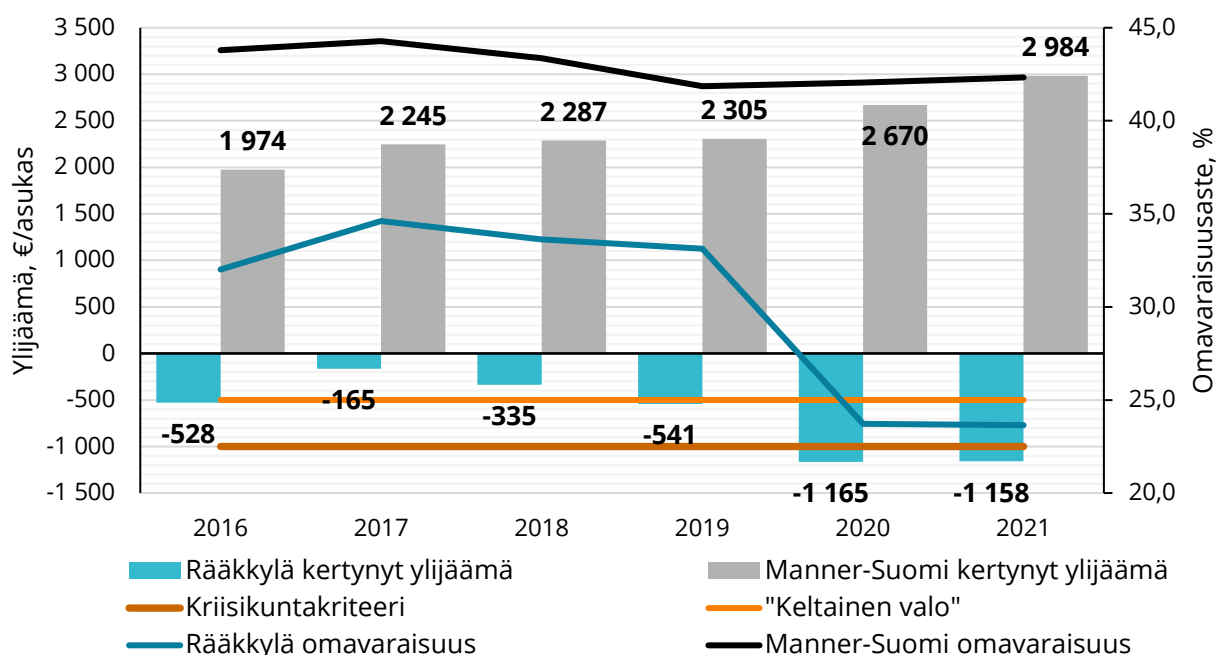
Seuraavaksi tarkastellaan Rääkkylän viime vuosien taloudellista kehitystä kuntalaissa (410/2015) määriteltyjen rahoituksen riittävyyttä ja vakavaraisuutta kuvaavien talouden tunnuslukujen pohjalta. Lain mukaan tunnuslukujen raja-arvojen täytyessä kunta voidaan todeta kriisikunnaksi, jolloin käynnistetään arviointimenettely, jossa selvitetään kunnan mahdollisuudet turvata asukkaalleen lakisääteiset palvelut. Laissa määritetään kuusi kriteeriä, joista kaksi kuntakonsernin taloudellista alijäämää koskevaa kriteeriä voi täytyessään yksinään käynnistää arviointimenettelyn. Myös neljä muuta kriteeriä voivat yhdessä käynnistää

⁴⁵ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>; <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS>

menettelyn niiden kaikkien täytyessä kahtena peräkkäisenä vuotena. Lisäksi taloudellisille tunnusluvuille on esitetty (HE 280/2018) myös väljemmät raja-arvot, ns. "keltaiset valot", jotka eivät johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täytyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin.

Yksi parhaista kunnan taloudellista tilaa kuvaava tunnusluku on kertynyt ylijäämä. Se ei kuvaa kunnan senhetkistä tilaa, vaan pidemmän aikavälin kehitystä. Ylijäämä kasvattaa kunnan vakavaraisuutta eli alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Toinen kuntakonsernin vakavaraisuutta kuvaava mittari on omavaraisuusaste. Se ilmaisee, kuinka suuri osa konsernin pääomasta on omaa pääomaa. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä voi käynnistää ns. kriisikunnan arviointimenettelyn, mikäli kunta ei ole kattanut alijäämää neljässä vuodessa. Menettely vodaan käynnistää myös, mikäli viimeisimmässä konsernitilinpäätöksessä kertynyttä alijäämä on vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltävässä vähintään 500 euroa asukasta kohden. (Rainio 2018⁴⁶, Kuntaliitto 2020⁴⁷.)

Rääkkylän kuntakonsernille oli vuonna 2021 kertynyt alijäämä 1 158 euroa asukasta kohden. Rääkkylällä on ollut vuosina 2016–2021 joka vuosi kertynyttä alijäämää. Vuonna 2017 alijäämä saatiin painettua lähes nollaan, mutta sen jälkeen alijäämän määrä on käänntynyt uudelleen kasvuun. Vuosina 2020–2021 Rääkkylällä oli kertynyttä alijäämä yli 1 000 euroa asukasta kohden, mikä täyttää kriisikuntakriteerin. Rääkkylän omavaraisuusaste oli 23,6 prosenttia vuonna 2021. Alle 50 prosentin omavaraisuusaste merkitsee merkittävää velkarasitetta. (Kuvio 23.)

Kuvio 23. Rääkkylän kuntakonsernin kertynyt ylijäämä ja omavaraisuusaste vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁴⁸.

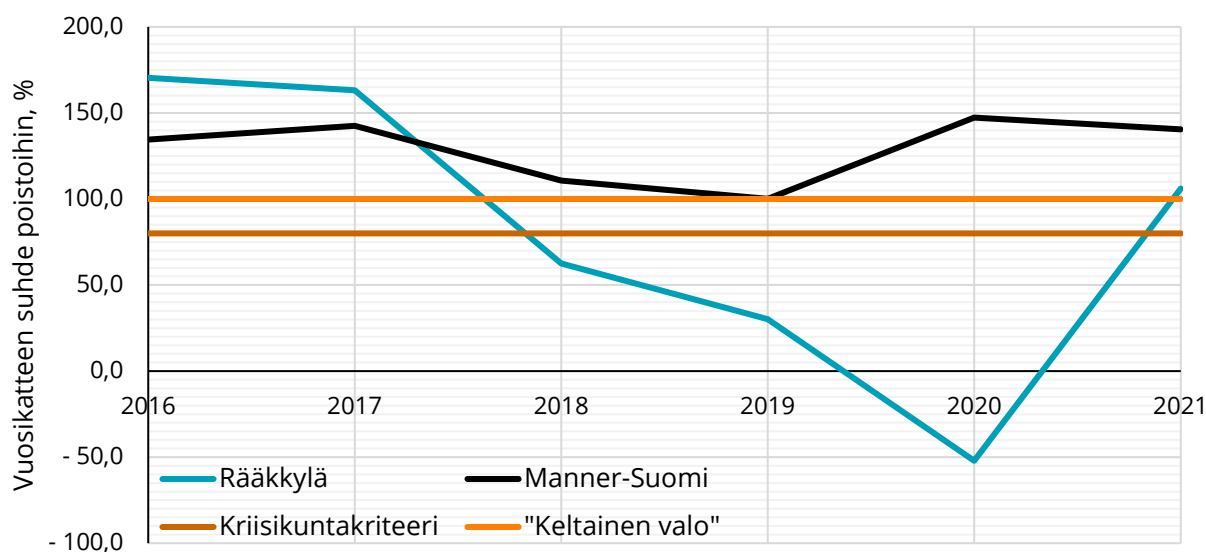
⁴⁶ Henrik Rainio (2018). Kriisikuntakriteerit muuttumassa – parempaan suuntaan <https://web.archive.org/web/20211205025019/https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2018/kriisikuntakriteerit-muuttumassa-parempaan-suuntaan> Viitattu 19.10.2021.

⁴⁷ Kuntaliitto 30.11.2020. Uudet kriisikuntakriteerit. <https://web.archive.org/web/20211019143037/https://www.kuntaliitto.fi/talous/budjetointi-ja-taloussuunnittelu/uudet-kriisikuntakriteerit> Viitattu 19.10.2021.

⁴⁸ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on yksi parhaista kunnan talouden tasapainon mittareista ja se kuvaa erityisesti kunnan lyhyen aikavälin tilannetta. Jos vuosikate riittää poistoihin, kunnan talous on tasapainossa. Kriisikuntakriteerinä on se, että vuosikate kattaa alle 80 prosenttia poistoista. "Keltaisen valon" raja-arvona pidetään vuosikatteen 100 prosentin osuutta poistoista eli tilannetta, jossa vuosikate riittää juuri ja juuri poistoihin. (Rainio 2018⁴⁹, Kuntaliitto 2020⁵⁰.)

Rääkkylän kuntakonsernin vuosikatteen suhde poistoihin vuonna 2021 oli 106 prosenttia. Rääkkylän vuosikatteen riittävyys oli vuosina 2018–2020 heikkoa ja kunta täytti vuosikatteen nykyisen kriisikuntakriteerin. Pahimmillaan vuonna 2020 Rääkkylän vuosikate oli negatiivinen kattaen -52 prosenttia poistoista. Vuonna 2021 tilanne parani merkittävästi ja konsernin vuosikate riitti juuri poistoihin. (Kuvio 24.)

Kuvio 24. Rääkkylän kuntakonsernin vuosikatteen suhde poistoihin vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵¹.

Kuntaverot on kuntien tärkein tulonlähde ja kunnilla on itsehallintoon perustuva oikeus päättää veroprosentistaan. Kriisikuntakriteerinä tuloveroprosentti kuvaa osaltaan kunnan taloudellista liikkumavaraa, sillä korkean tuloveroprosentin kunnalla on vähemmän liikkumavaraa kuin matalan veroprosentin kunnalla. Kriteerin raja-arvona on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä koko maan keskiarvoa korkeampi tuloveroprosentti. "Keltaisen valon" raja-arvona on 1,5 prosenttiyksikköä keskimääräistä korkeampi tuloveroprosentti. (Rainio 2018, Kuntaliitto 2020.)

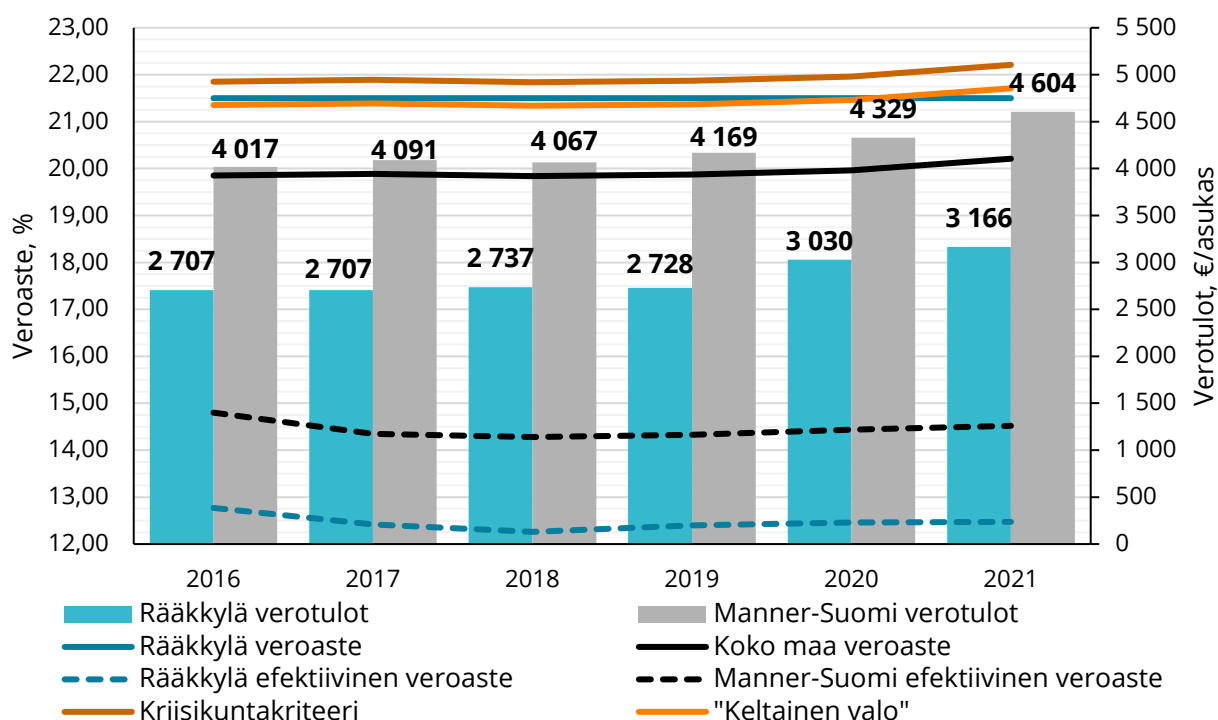
Rääkkylän tuloveroprosentti oli koko vuosien 2016–2021 tarkastelujakson 21,50 prosenttia. Kriisikuntakriteerin rajana oli 22,21 prosentin veroaste vuonna 2021. Rääkkylä sai vuonna 2021 kerättyä verotuloja reilut 3 100 euroa asukasta kohden, mikä oli vain 69 prosenttia Manner-Suomen keskimääräisestä verotulosta. Rääkkylän keskimääräistä korkeampi

⁴⁹ Henrik Rainio (2018). Kriisikuntakriteerit muuttumassa – parempaan suuntaan <https://web.archive.org/web/20211205025019/https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2018/kriisikuntakriteerit-muuttumassa-parempaan-suuntaan> Viitattu 19.10.2021.

⁵⁰ Kuntaliitto 30.11.2020. Uudet kriisikuntakriteerit. <https://web.archive.org/web/20211019143037/https://www.kuntaliitto.fi/talous/budjetointi-ja-taloussuunnittelu/uudet-kriisikuntakriteerit> Viitattu 19.10.2021.

⁵¹ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

veroaste ja keskimääräistä pienemmät verotulot kertovat räikkylälaisten keskimääräistä matalammasta tulotasosta ja heikommasta veronmaksukyvyistä. Vaikka Räikkylän nimellinen tuloveroprosentti oli 21,50, kunnan todellinen (efektiivinen) veroaste vuonna 2021 oli 12,47 prosenttia. Efektiivinen veroaste kertoo maksuunpannun kunnallisveron suhteen ansiotuloihin ja huomioi kunnallisverotuksessa tehtävät erilaiset vähennykset. Vähennykset painottuvat alemmille tulotasolle, jolloin efektiivinen veroaste on alhaisempi. Mitä lähempänä nimellinen ja efektiivinen veroaste ovat toisiaan, sitä maksukykyisempiä kunnan asukkaat ovat. Vuonna 2021 Räikkylän nimellisen ja efektiivisen veroasteen erotus oli 9,03 prosenttiyksikköä, kun koko maan keskimääräinen erotus oli 5,69 prosenttiyksikköä. (Kuntaliitto 2019⁵², Kuvio 25.)

Kuvio 25. Räikkylä tuloveroaste sekä verotulot vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵³.

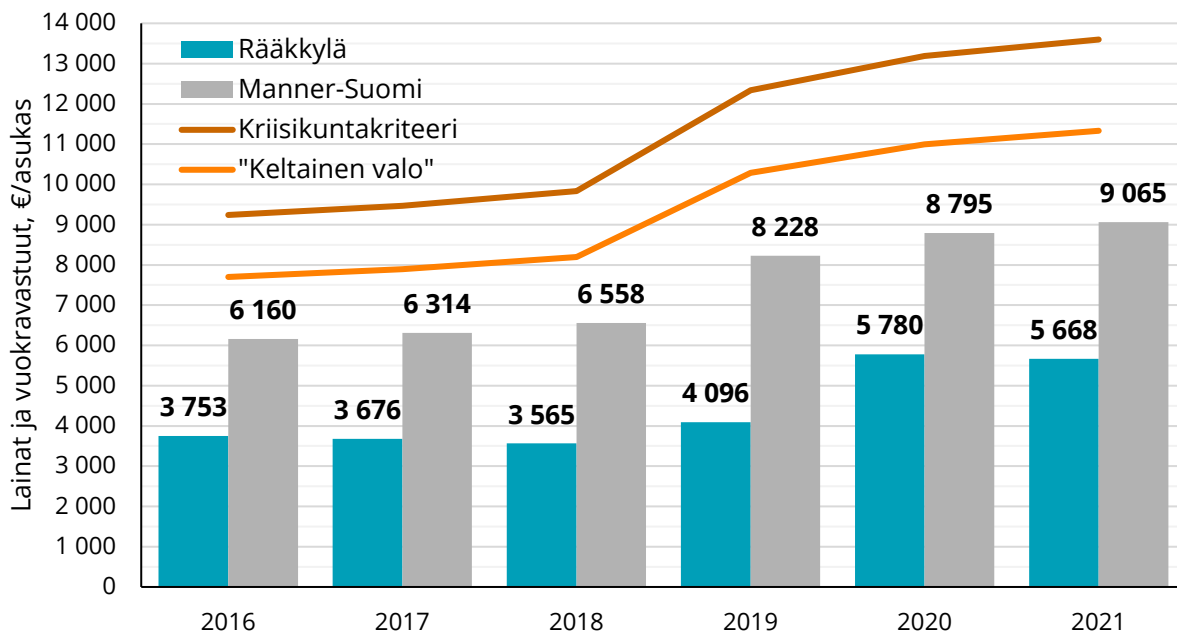
Lainakannalla tarkoitetaan kunnan tai konsernin korollista vierasta pääomaa, käytännössä velkaa. Velan maksuvelvoitteet ovat usein kiinteitä ja ne on pystyttävä hoitamaan, vaikka kuntakonsernin tulos heikkenisi. Tämän vuoksi lainat ovat yksi kriisikuntakriteereistä. Vuodesta 2022 alkaen kriteeristössä huomioidaan lainamäärän lisäksi myös vuokravastuut. Tämä kuvastaa paremmin kunnan taloudellista todellisuutta nykypäivänä, kun esimerkiksi kiinteistöjen leasing-järjestelyt ovat yleistyneet. Kriisikuntakriteerin raja-arvo on 50 prosenttia ja "keltaisen valon" raja-arvona 25 prosenttia koko maan keskimääräistä korkeammat laina- ja vuokravastuut. (Rainio 2018, Kuntaliitto 2020.)

Räikkylän kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut olivat vuonna 2021 vajaat 5 700 euroa, mikä oli noin 63 prosenttia Manner-Suomen keskiarvosta. Vuoteen 2018 asti laskelmassa on huomioitu ainoastaan konsernin lainat, mutta 2019 alkaen myös vuokravastuut. Vuosina

⁵² Kuntaliitto 18.11.2019. Kuntien veroprosentit ja efektiiviset veroasteet. [https://web.archive.org/web/20211019085353/https://www.kuntaliitto.fi/talous/verotus/kuntien-veroprosentit/kuntien-veroprosentit-ja-efektiiviset-veroasteet](https://web.archive.org/web/20211019085353/https://www.kuntaliitto.fi/talous/verotus/kuntien-veroprosentit/kuntien-veroprosentit/kuntien-veroprosentit-ja-efektiiviset-veroasteet) Viitattu 19.10.2021.

⁵³ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

2016–2018 Rääkkylän lainat olivat noin 3 600–3 800 euroa asukasta kohden. Vuokravastuiden huomioiminen ei juuri kasvattanut tunnuslukua Rääkkylässä, sillä vuokravastuiden määrä vuosina 2019–2021 vaihteli noin 400 ja 550 euron välillä ollen kymmenkunta prosenttia lainojen ja vuokravastuiden kokonaissummasta. Vuonna 2020 Rääkkylän lainojen ja vuokravastuiden määrä kasvoi velanotosta johtuen 41 prosentilla eli noin 1 700 eurolla asukasta kohden. (Kuvio 26.)

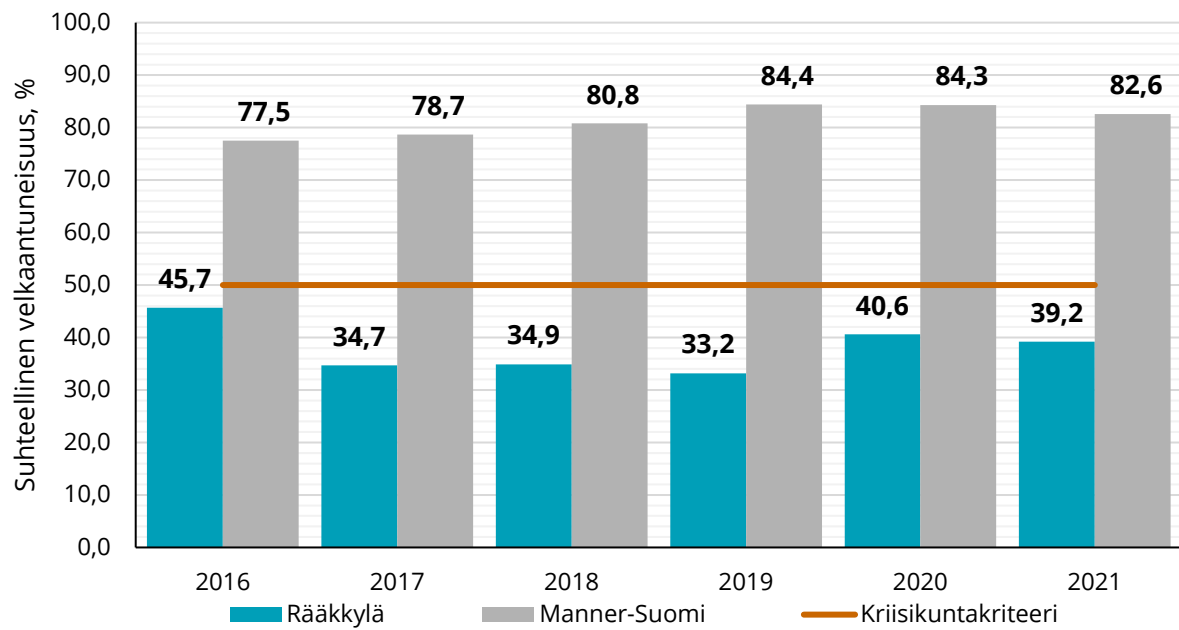

Kuvio 26. Rääkkylän kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut vuosina 2016–2021. Vuoteen 2018 asti on huomioitu ainoastaan konsernin lainakanta, vuodesta 2019 alkaen myös vuokravastuut. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵⁴.

Yksi kuntakonsernin vakavaraisuutta kuvaava tunnusluku on suhteellinen velkaantuneisuus. Se mittaa tuottojen riittävyyttä velkojen hoitoon eli kuinka paljon konsernin käyttötuoloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä vähäisempää suhteellinen velkaisuus on, sitä paremmat mahdollisuudet kuntakonsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus oli vuoteen 2021 asti yksi kriisikuntakriteeri ja sen raja-arvo oli vähintään 50 prosentin velkaantuneisuus. Vuodesta 2022 alkaen kuntakonsernin velanhoitokykyä kuvaava laskennallinen lainanhoitokate korvasi suhteellisen velkaantuneisuuden kriisikuntakriteerinä. Laskennallinen lainanhoitokate ilmaisee vuosikatteen suhteen lainojen korkokuluihin ja laskennallisiin lyhennyksiin. Laskennallinen lainanhoitokatteen kriisikuntakriteerin raja-arvo on 0,8 ja keltaisen valon raja-arvo 1,0 eli tilanne, jossa konsernin vuosikate riittää juuri ja juuri lainanhoitokulujen kattamiseen. (Rainio 2018, Kuntaliitto 2020.)

Rääkkylän suhteellinen velkaantuneisuus oli vuonna 2021 39,2 prosenttia. Konsernin velka-astetta saatiin laskettua vuosina 2016–2019 lähes 13 prosenttiyksikköä. Vuonna 2020 suhteellinen velkaantuneisuus nousi noin 40 prosentin tasolle. Silti Rääkkylän velka-aste oli koko tarkastelujakson alle vanhan kriisikuntakriteerin ja se on Manner-Suomen keskiarvoon nähden varsin vähävelkainen kunta. (Kuvio 27.)

⁵⁴ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

Kuvio 27. Räikkylän suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2016–2021. Lähde: Kuntaliitto, Kuntatalouden tilastot⁵⁵.

⁵⁵ <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot>

6 STRATEGISET VALINNAT JA UUSIUTUMINEN

Rääkkylän elinvoimaohjelmassa kunnan vahvuuksiksi on listattu mm. yrittäjämysteisyys, sujuvaa yhteistyö kunnan ja yritysten välillä, tonttien ja asumisen edullisuus, toimivat koko kunnan kattavat laajakaistayhteydet, vahva järjestötoimijoiden kenttä, maatalous sekä vesistöihin, luontoon ja kulttuurin perustuvat matkailun mahdollisuudet. Kaavoituksen, yritystonttien saatavuuden, toimivan infrastruktuurin sekä kuntalaista lähellä oleva päätöksenteon nähdään vahvistavan Rääkkylän vetovoimaisuutta elinvoimaisena kuntana. (Elinvoimaohjelma 2015–2020⁵⁶)

Vuosiksi 2017–2021 laaditussa kuntastrategiassa kunnan tulevaisuuden menestystekijöiksi nostettiin väestön määrän kasvu ja väestörakenteen muutos, joita tavoiteltiin kuntamarkkinoinnin ja etätyön mahdollisuuksien markkinoinnin kautta. Kaksoiskuntalaisuuden ja vapaa-ajan asukkaiden muuttamisen pysyvästi kuntaan nähtiin mahdollisuudeksi, jolla kunnan väestön määrä saataisiin kasvuun. Rääkkylä on vesistöjen ympäröimä saaristo-osa-kunta, jossa kausiväestön merkitys on suuri. Nämä luontaiset tekijät yhdistettynä koko kunnan kattavaan valokuituverkkoon luovat mahdollisuuksia ja potentiaalia kausiasukkaiden houkuttelulle etätyöhön ja pysyviksi asukkaiksi. Edellä mainitut tavoitteet näyttävän osin toteutuvan, sillä kunnan käsittelyyn tulee melko usein poikkeamishakemuksia vapaa-ajan asuntojen rakentamiseen, laajentamiseen tai muuttamiseen vakinaisiksi asunnoiksi (KH:n pöytäkirjat 1–12/2022⁵⁷). Entisiä kouluja ja kylätaloja on markkinoitu etätyö- ja opiskelukeskuksina. Vesistöt tarjoavat mahdollisuuksia myös matkailun ja vesiretkeilyn kehittämiseen.

Rääkkylän kuntastrategian (2017–2021) mukaan kuntaan tulisi saada lisää työpaikkoja, vahvistaa asuinympäristön viihtyisyyttä, huolehtia palvelujen saatavuudesta ja markkinoida hyviä tietoliikenneyhteyksiä. Kunnan muutoshaasteita ovat kuntatalous sekä työpaikka- ja yrityskehitys. Rääkkylän strategisina tavoitteina on ollut hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, elinvoiman vahvistaminen, kuntalaisten osallistaminen sekä kuntatalouden tasapaino ja laadukkaat palvelut.

Rääkkylän hyvinvointisuunnitelman (2022–2025) ensimmäisenä painopisteenä on, että elinympäristö ja rakenteet mahdollistavat asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä edistäviä arjen valintoja. Toisena painopisteenä on osallisuuden vahvistaminen, yksinäisyyden ehkäisy ja järjestökentän elinvoimaisuuden mahdollistaminen. Järjestöjen elinvoimaisuutta edistetään kehittämällä kunnan ja järjestöjen välistä yhteistyötä ja toimintaa. Hyvinvointisuunnitelman kolmas painopiste kohdistuu työllistymisedellytysten parantamiseen ja neljäs painopiste ikäystävällisyyden ja turvallisuuden huomioimiseen kunnan toiminnassa. Viimeksi mainittuun teemakokonaisuuteen kuuluu esimerkiksi digipalvelujen käytön tuki, digitaitojen vahvistaminen sekä digitalisaation hyödyntäminen ikäihmisten turvallisessa kotona asumisessa. Rääkkylän kunnalle on laadittu kotouttamisohjelma (KH 28.11.2022) ja maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjaustyötä on vahvistettu palkkaamalla kuntaan osa-aikainen maahanmuuttokoordinaattori (Kotouttamisohjelma 2022–2025).

⁵⁶ Lähteet: Rääkkylän elinvoimaohjelma 2015–2020, Rääkkylän kuntastrategia 2017–2021, Rääkkylän kuntastrategialuonnos 2022, Rääkkylän hyvinvointisuunnitelma 2022–2025 ja Rääkkylän kotouttamisohjelma 2022–2025.

⁵⁷ Lähteet: Rääkkylän kunnanhallituksen pöytäkirjat 2022,

Elinvoiman vahvistaminen painottuu yritysten toimintaedellytysten parantamiseen, mutta käsittää myös laajemmin fyysisen asuinympäristön (kuntastrategia 2017–2021). Rääkkylän elinvoimapalveluja on tuottanut Keski-Karjalan Kehitysyhtiö KETI Oy, jonka omistajakunnat (Kitee, Tohmajärvi ja Rääkkylä) ovat päättäneet lakkauttaa sen vuoden 2022 loppuun mennessä. Rääkkylän kunta on päättänyt yhteistyöstä Business Joensuun kanssa elinvoimapalvelujen järjestämiseksi kuntaan (KH 27.6.2022; KH 28.11.2022).

Rääkkylän elinvoiman vahvistamiseksi KETI toteutti Parasta Rääkkylää – uudistuvaa elinvoimaa Keski-Karjalaan nimisen hankkeen vuosina 2019–2022. Hankkeen tavoitteena oli yritysten keskinäisen sekä yritysten ja kunnan välisen yhteistyön tiivistäminen sekä uusien tuotteiden kehittäminen ja pilotointi erityisesti elintarviketuotannon, luonnontuotteiden sekä matkailun ja ohjelmapalvelujen alalla. Hankkeessa jaettiin tietoa ja tuettiin yritysten valmiuksia oman toimintansa kehittämiseksi sekä pilotoitiin kahdeksan eri palvelun ja tuotteen kehittämistä. (RR-tietopalvelut⁵⁸, Parasta Rääkkylää -hankkeen loppuraportti⁵⁹).

Rääkkylän uudessa kuntastrategiassa (kuntastrategialuonnos 2022, KH 10.10.2022; KH 28.11.2022) kunnan rooli määritellään toimijoiden ja toimintojen koordinoijana (mahdollistajana). Strategiassa painotetaan oppimista, innovatiivisuutta ja kokeilukulttuuria. Luontotekijät ja rauhallisuus ovat Rääkkylän tärkein vetovoimatekijä. Vesistöjen hyödyntämistä halutaan lisätä. Kunnan tehtävänä on myös kiertotalouden ja vastuullisuuden kehittäminen osana maaseudun tukemista. Rääkkylän kunta on sitoutunut HINKU-kriteereihin ja hakeutunut HINKU-kunnaksi (KH 31.1.2022). Rääkkylän omaleimainen kulttuuri nähdään vahvuutena. Kulttuuria halutaan säilyttää, vaalia ja kehittää. Digitalisaatio ja toimiva laajakaista mahdollistaa palvelujen paremman saatavuuden ja saavutettavuuden. Kunnassa halutaan vahvistaa mahdollisuuksia ympärivuotiseen asumiseen etätyöhön soveltuvilla yhteyksillä ja tiloilla. (Kuntastrategialuonnos 2022.)

Rääkkylä on valokuituverkon rakentamisen pioneerialueita Suomessa. Osuuskuntamuotoiseen valokuiturakentamiseen päädyttiin, kun markkinaehtoiset yhtiöt eivät olleet kiinnostuneita kattavan valokuituverkon rakentamisesta. Osuuskuntavetoinen valokuiturakentaminen vaati kunnan merkittävää panosta mm. lainatakauksia. (Hirvonen ym. 2020⁶⁰; Antikainen ym. 2017⁶¹) Verkko-osuuskunnan ajautuminen talousvaikeuksiin on vaikuttanut osaltaan Rääkkylän kunnan talouden kriisiytymiseen. Verkko-osuuskunnan ansiosta kunnan alueelle saatiin kuitenkin toimiva ja kattava valokuituverkko. Paikalliset osuuskuntatoimijat yhdessä kunnan kanssa ovat olleet sitoutuneita verkon hyödyntämiseen ja digitalisaatioon perustuvien palvelujen kehittämiseen. Kuntastrategioissa on ollut vahva pyrkimys hyödyntää valokuituverkkoa erilaisissa palveluissa, etätyön edistämisessä ja piuhaan perustuvan yritystoiminnan perustana (kuntastrategia 2017–2021; elinvoimaohjelma 2015–2020). Kunta

⁵⁸ Rakennerahastotietopalvelu. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/>

⁵⁹ <https://www.raakkyla.fi/-/parasta-raakkylaa-hankkeen-loppuraportti-video-> ja https://www.keti.fi/documents/562455/683059/ParastaR%C3%A4%C3%A4kkyl%C3%A4%C3%A4_loppuraportti_fi_080622.pdf/93c5432c-92a7-ff38-f277-dda1edbb1ebb

⁶⁰ Hirvonen, T., Kahila, P., Kurvinen, A., Lehtonen, O. & Sinerma, J. (2020). Maaseudun valokuituinvestoinnit - selvitys maaseudun valokuiturakentamisen tilanteesta ja toteutusmalleista sekä valokuidun saatavuuden vaikutuksesta väestönkehitykseen. Maaseudun INFRA-verkoston selvitys. Kuntaliitto, Helsinki 2020.

⁶¹ Antikainen J., Honkaniemi, T., Jolkkonen, A., Kahila, P., Kotilainen, A., Kurvinen, A., Lemponen, V., Lundström, N., Luoto, I., Niemi, T., Pyykkönen, S., Rehunen, A., Saukkonen, P., Viinämäki, O. & Viinikka, A. (2017). Smart Countryside. Maaseudun palveluiden kehittäminen ja monipuolistaminen digitalisaatiota ja kokeiluja hyödyntämällä. Valtioneuvoston selvitys ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 9/2017.

toteutti 2015–2018 maaseuturahaston tuella Piihassa palveluksi -hankkeen, jonka tavoitteena oli hyödyntää rakennettua valokuituverkkoa palvelujen kehittämisessä (Hyrrä-tietopalvelu⁶²).

Rääkkylän kunta on ollut aloitteellinen erilaisten kehittämisideoiden eteenpäin viemisessä ja strategioissa on älykkään sopeutumisen piirteitä. Läpi kuntastrategian on tavoitteita valokuituverkon hyödyntämiseksi markkinoimalla kiinteään valokuituverkkoon perustuvia etätyö- ja yritysmahdollisuuksia, hyödyntämällä ja kehittämällä sähköisiä palveluja (ml. hyvinvointipalvelut) sekä kannustamalla verkkopalveluyrittäjyyteen. (Kuntastrategia 2017–2021, elinvoimaohjelma 2015–2020) Rääkkylä on pyrkinyt tekemään uusia avauksia, vaikka pienten kuntien kohdalla kehittämistyötä vaikeuttaa usein taloudellisten ja henkilöstöressurssien rajallisuus (Kurvinen ym. 2022⁶³).

Rääkkylä on kriisikunta ja kunnan taloustilanteen tervehdyttämiseksi on laadittu kiinteistöstrategia sekä päädytty kunnan omistamien metsätilojen myyntiin (KH 27.6.2022). Rääkkylän suunnitelmissa on etsiä rakennuksille uusia käyttötarkoituksia, supistaa ja remontoida kiinteistökantaa sekä kehittää yhteisöllistä asumista. Kiinteistöjen tarkasteluun on ajanut kunnan taloustilanne.

Vesistöihin liittyvän matkailupotentiaalin hyödyntäminen kohdentuu Paksuniemen alueen kehittämiseen. Paksuniemen satama-alueen kehittämiseen kunta on hakenut ja saanut EAKR-rahoitusta (RR-tietopalvelu). Osana logistiikkahanketta on tehty Paksuniemen sataman yleissuunnitelma (KH 31.1.2022). Sataman logistiikkahankkeen tavoitteena on Paksuniemen alueen liikenne- ja pysäköintialueiden parantaminen sekä saada alueella liikkuminen turvallisiksi. Hankkeen konkreettisina tavoitteina on Paksuniemen alueen kokonaisu suunnitelman tekeminen, tie- ja pysäköintialueiden parantaminen ja lisääminen (osittainen asfaltointi) sekä veneiden talvisäilytyspaikkojen rakentaminen sekä satamanosturin hankkiminen ja lastauslaiturin tekeminen⁶⁴. Kunta on myös remontoinut alueella kalanjalostusyritykselle sopivat tilat (RR-tietopalvelu).

Kunnan strategisena tavoitteena on ollut kehittää kulttuuri- ja kylämatkailua. Tunnetuin tapahtuma on vuosittainen Kihaus Folk -kansanmusiikkifestivaali, jonka järjestää Rääkkylä Folk ry. Festivaali on järjestetty vuodesta 1991 lähtien joka kesä Rääkkylässä, vuodesta 2008 alkaen nimellä Kihaus Folk. Festivaalin taustalla oleva Rääkkylä Folk ry perustettiin vuonna 2007. Kihauksen ohella yhdistys järjestää konsertteja ja toimintaa Rääkkylän kylillä, koululla ja päiväkodilla.⁶⁵ Rääkkylän kunta on antanut festivaalin käyttöön ilmaiseksi tiloja ja huolehtinut tilojen muista kustannuksista. Vuonna 2022 kunta tuki festivaalin markkinointia 1 500 eurolla. (KH 23.5.2022) Kylämatkailun tukemiseksi kunta on esimerkiksi myöntänyt puskurilainan Saimaan saariston kehittämisyhdistykselle ”Saarten elotulet ja rantakala” -tapahtuman järjestämistä varten (KH 27.6.2022). Lisäksi kunta on tukenut Karelian polut retkeily- ja pyöräilyreitien rakentamista Rääkkylän saaristoon.

⁶² Ruokaviraston tietopalvelu. https://tietopalvelu.ruokavirasto.fi/QvAJAXZfc/opendoc.htm?document=Published/raportointi.qvw&Sheet=SH_HR_FI&anonymous=true

⁶³ Kurvinen, A., Jolkkonen, A., Lemponen, V. & Kahila, P. (2022) Pienten kuntien strategiat ja luovat ratkaisut. Kunnallisan alan kehittämissäätiön Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu Nro 114.

⁶⁴ <https://www.raakkyla.fi/ajankohtaista/>

⁶⁵ https://www.facebook.com/KihausFolk/?locale=fi_FI

Rääkkylän kunta toteuttaa 2021–2023 maaseuturahaston tuella hanketta, jossa kerätään ja dokumentoidaan Keski-Karjalan kylien tarinoita, kuvia ja filmejä. Tavoitteena on taltioida aineistoja kulttuuriperinnön säilyttämiseksi ja tarjota mahdollisuuksia kylille, järjestöille ja yrityksille aineistojen hyödyntämiseen. (Hyrrä-tietopalvelu) Lisäksi Rääkkylä on hakenut rahoitusta Värttinä-kulttuurikeskus esiselvityksen laatimiseen (KH 25.4.2022). Värttinä-kulttuurikeskuksen suunnitellaan keräävän, kokoavan ja koostavan räakkyläläisen kulttuuriperinnön digitaalisen tietokannan, jonka fyysisenä esittelypaikkana toimii Värttinä-keskus. Fyysisenä esittelypaikkana toimii Rääkkylän keskustaan sijoittuva, hankkeen aikana perustettava ja avattava Värttinä-keskus, jonka toivotaan muodostuvan kansalliseksi ja kansainväliseksi kulttuurimatkailukohteeksi. Rääkkylän kunnalla on vuoteen 2025 asti ulottuva kulttuuristrategia, jonka pääajatuksena on nostaa Rääkkylä kulttuurin edellä kävijäksi ja mallikunnaksi, jota edellä kuvatut hankkeet osaltaan toteuttavat⁶⁶. Kulttuuristrategiaa tukee myös Rääkkylän vapaa-aikastrategia, jonka kärkenä ovat kulttuuritapahtumien järjestäminen ja kehittäminen.

Pohjois-Karjalan vaikuttamisen kärjiksi 2024 Rääkkylä esitti kestäviä tulevaisuuden palveluja ja rakenteita, mikä pitää sisällään hyvinvointialueiden tarveperustaisen rahoituksen ja kestävän kuntatalouden. Toiseksi vaikuttamisen kärjeksi nostettiin vihreämpi ja digitaalisempi tulevaisuus, mikä sisälsi metsäpolitiikkaan, uusiutuviin energiamuotoihin, nopeisiin tietoliikenneyhteyksiin sekä Saimaan norpan suojeluun ja suojelusta aiheutuvien menetysten kompensatioon liittyviä tavoitteita. Rääkkylän näkökulmasta toimia edellyttäisivät myös rajamaakuntien kehittämisedellytysten turvaaminen toimintaympäristön muututtua nopeasti sekä liikennehankkeet kuten tieverkon kunnostus, Joensuun syväsataman kehittäminen ja suunnitellun nopean itäradan rakentaminen. (KH 28.11.2022.)

⁶⁶ Lähteet: Rääkkylän kulttuuristrategia ja Rääkkylän vapaa-aikastrategian päivitys vuosille 2021–2025.